

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMAS

1994 m. liepos 19 d. Nr. I-552
Vilnius

Nauja įstatymo redakcija:

Nr. [VIII-946](#), 1998.12.01, Žin., 1998, Nr.112-3099 (1998.12.23)

Lietuvos Respublikos Seimas,
pripažindamas, kad
gyventojų sveikata yra didžiausia visuomenės socialinė ir ekonominė vertybė,
sveikata - tai ne tik ligų ir fizinių defektų nebuvimas, bet ir fizinė, dvasinė bei socialinė žmonių gerovė,

sveikatos potencialą ir jo palaikymo sąlygas lemia ekonominės sistemos raidos stabilumas, visuomenės socialinio saugumo ir švietimo garantijos, gyventojų užimtumas ir jų pakankamos pajamos, apsirūpinimas būstu, prieinama, priimtina ir tinkama sveikatos priežiūra, kokybiška mityba, darbo, gyvenamosios ir gamtinės aplinkos kokybė, gyventojų pastangos ugdyti sveikatą,

asmens pastangos būti sveikam gali būti skatinamos tik gyvenamam laikui ir žmogaus orumui priimtinomis socialinėmis ir ekonominėmis priemonėmis,

kuo geresnė visuomenės sveikata yra būtina Lietuvos valstybės saugumo ir klestėjimo bei atviros, teisingos ir darnios pilietinės visuomenės kūrimo prielaida;

atsižvelgdamas į Pasaulio sveikatos organizacijos priimtą sveikatos strategiją "Sveikata visiems", Otavos sveikatos stiprinimo chartijos ir Lietuvos nacionalinės sveikatos koncepcijos nuostatas;

siekdamas užtikrinti prigimtinę žmogaus teisę turėti kuo geresnę sveikatą, taip pat teisę turėti sveiką aplinką, priimtina, prieinama ir tinkama sveikatos priežiūra;
vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucija,
priima Sveikatos sistemos įstatymą.

I DALIS SVEIKATOS SISTEMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Sveikatos sistemos įstatymo paskirtis

Sveikatos sistemos įstatymas reglamentuoja Lietuvos nacionalinę sveikatos sistemą, jos struktūrą, sveikatos saugos, sveikatos stiprinimo ir sveikatos atgavimo santykių teisinio reguliavimo ribas, asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo, valstybės ir savivaldybių laiduojamos (nemokamos) sveikatos priežiūros užtikrinimo, valdymo, sveikatos rėmimo, sveikatinimo veiklos sutarčių sudarymo pagrindus, atsakomybės už sveikatinimo veiklos teisės normų pažeidimus pagrindus, gyventojų, sveikatinimo veiklos subjektų teises ir pareigas.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Sveikata - asmens ir visuomenės fizinė, dvasinė ir socialinė gerovė.
2. Visuomenės sveikatos sauga - organizacinių, techninių, socialinių, ekonominių ir teisinių priemonių, skirtų apsaugoti visuomenės ar atskirų jos grupių sveikatą nuo aplinkos veiksnių kenksmingo poveikio arba minimaliai sumažinti šio poveikio riziką, visuma.
3. Visuomenės sveikatos stiprinimas - valstybės institucijų, savivaldos vykdomųjų institucijų, kitų juridinių ir fizinių asmenų įgyvendinamos organizacinės, teisinės, socialinės ir ekonominės priemonės, kurios padeda gausinti bei racionaliau naudoti sveikatos priežiūros išteklius, formuoti visuomenės sveikatos problemų sprendimo socialinės kontrolės sistemą, skatina visuomenės dalyvavimą formuojant valstybės ir savivaldybių sveikatos politiką, padeda kurti sveiką aplinką,

skatina žmones gyventi sveikai ir didina sveikos gyvensenos motyvacijos efektyvumą, skatina sveikatos draudimo organizacijas ir asmens sveikatos priežiūros įstaigas orientuoti į ekonomiškai efektyvesnes sveikatinimo priemones, grindžiamas ligų profilaktika.

4. Lietuvos nacionalinė sveikatos sistema - valstybės sveikatos reikalų, institucijų, sveikatinimo veiklos bei jos išteklių tvarkymo sistema.

5. Sveikatinimo veikla - asmens sveikatos priežiūra, visuomenės sveikatos priežiūra, farmacinė ir kita sveikatinimo veikla, kurios rūšis ir reikalavimus ją vykdančiams subjektams nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

6. Asmens sveikatos priežiūra - valstybės licencijuota fizinių ir juridinių asmenų veikla, kurios tikslas laiku diagnozuoti asmens sveikatos sutrikimus ir užkirsti jiems kelią, padėti atgauti ir sustiprinti sveikatą.

7. Visuomenės sveikatos priežiūra - organizacinių, teisinių, ekonominių, techninių, socialinių bei medicinos priemonių, padedančių įgyvendinti ligų ir traumų profilaktiką, išsaugoti visuomenės sveikatą bei ją stiprinti, visuma.

8. Farmacinė veikla - juridinių ir fizinių asmenų veikla, kurią reglamentuoja Farmacinės veiklos įstatymas.

9. Sveikatos priežiūros priimtumas - valstybės nustatyta tvarka pripažįstamos sveikatos priežiūros sąlygos, užtikrinančios sveikatos priežiūros paslaugų ir medicinos mokslo principų bei medicinos etikos reikalavimų atitikimą.

10. Sveikatos priežiūros prieinamumas - valstybės nustatyta tvarka pripažįstamos sveikatos priežiūros sąlygos, užtikrinančios asmens sveikatos priežiūros paslaugų ekonominį, komunikacinį ir organizacinį priimtumą asmeniui ir visuomenei.

11. Sveikatos priežiūros tinkamumas - tai valstybės nustatyta tvarka pripažįstamos sveikatos priežiūros sąlygos, užtikrinančios sveikatos priežiūros paslaugų bei patarnavimų kokybę ir efektyvumą.

12. Valstybės laiduojama (nemokama) asmens sveikatos priežiūra – asmens sveikatos priežiūros paslaugos, apmokamos iš privalomojo sveikatos draudimo fondo, valstybės ar savivaldybių biudžetų, savivaldybių sveikatos fondų lėšų.

13. Medicininis auditas - sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo, ekonominio efektyvumo ir tinkamumo ekspertizė bei kontrolė.

14. Lokalus medicininis auditas - sveikatos priežiūros įstaigų organizuotas ar užsakytas medicininis auditas.

15. Valstybinė visuomenės sveikatos kontrolė - valstybės įgaliotų valstybinių inspekcijų, valstybinių tarnybų, kitų institucijų ir jų pareigūnų atliekami tarnybiniai veiksmai, turint tikslą:

1) kontroliuoti, kaip įmonės ir įstaigos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys laikosi visuomenės sveikatos saugos teisės aktų, bei taikyti įstatymų nustatytą atsakomybę už jų pažeidimus (tiesioginė valstybinė visuomenės sveikatos kontrolė);

2) derybomis ar sutartimis siekti, kad įmonės ir įstaigos, kiti juridiniai asmenys prisiimtų įsipareigojimus gerinti visuomenės sveikatos saugos būklę (visuomenės sveikatos saugos rėmimas);

3) pagal kompetenciją rinkti, kaupti, apdoroti ir analizuoti informaciją apie visuomenės sveikatos saugos teisės aktų pažeidimus, jų socialines, ekonomines ir kitokias priežastis, taip pat apie visus kitus veiksnius, darančius įtaką visuomenės sveikatos saugos būklei (netiesioginė visuomenės sveikatos kontrolė).

16. Visuomenės sveikatos monitoringas - visuomenės sveikatos veiksnių, įvykių, veiksnių poveikio visuomenės sveikatai, visuomenės sveikatos išteklių bei visuomenės sveikatos priežiūros procesų ir rezultatų stebėjimo (duomenų registravimo, kaupimo ir apdorojimo) sistema.

17. Visuomenės sveikatos ekspertizė - visuomenės sveikatos veiksnių galimo ar esamo poveikio visuomenės sveikatai nustatymo bei išvadų ir pasiūlymų, kaip užkirsti kelią šiam poveikiui ar jį riboti, rengimo procesas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-2036](#), 2000 10 12, *Žin.*, 2000, Nr. 92-2876 (2000 10 31)

3 straipsnis. Sveikatos santykių teisinio reguliavimo ribos

Tik įstatymai nustato:

1) sveikatos teisės veikimo sritį, uždavinius ir principus;

2) sveikatinimo veiklos rūšių ir sveikatinimo veiklos subjektų sistemą, pagrindinių sveikatinimo veiklos valdymo subjektų kompetenciją, sveikatinimo veiklos koordinavimo, sveikatos priežiūros

valstybinių tarnybų ir valstybinių inspekcijų, asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų bei farmacinės veiklos subjektų teises ir pareigas farmacinėje veikloje, jų steigimo, veiklos, jos nutraukimo teisinius pagrindus;

3) Sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžių visuomenės sveikatos kontrolės valstybinių inspekcijų steigimo, veiklos, reorganizavimo teisinius pagrindus, visuomenės sveikatos valstybinės kontrolės sąlygas ir tvarką;

4) nacionalinės sveikatos sistemos išteklių struktūrą ir jų valdymo pagrindus;

5) sveikatinimo veiklos organizavimo, valdymo, sveikatos rėmimo bei finansavimo pagrindus;

6) sveikatinimo veiklos būtinąsias sąlygas ir jų kontrolės teisinius pagrindus;

7) gyventojų teises ir pareigas sveikatinimo veikloje, visuomenės dalyvavimo tvarkant sveikatos reikalus teisinius pagrindus;

8) asmenų, turinčių aukštąjį medicinos, aukštąjį ir (ar) aukštesnįjį slaugos ar kitos medicinos specialybės išsilavinimą, sveikatinimo veiklos licencijavimo teisinius pagrindus, pagrindines profesines sveikatos priežiūros specialistų pareigas, teises, profesinės kvalifikacijos įgijimo, profesinio tobulinimosi, sveikatos priežiūros reklamos ribojimo, civilinės atsakomybės už žalą pacientų sveikatai, padarytą teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas, nustatymo teisinius pagrindus;

9) sveikatinimo veiklos sutarčių sudarymo tvarką ir sąlygas;

10) visuomenės sveikatos priežiūros sistemą, jos organizavimo, valdymo ir finansavimo bei visuomenės sveikatos priežiūros įgyvendinimo tvarką;

11) žmonių saugos darbe, darbo medicinos, vartotojų sveikatos saugos organizavimo ir valdymo teisinius pagrindus;

12) bendrus maisto produktų kokybės reikalavimus. Šių produktų gamybos, importo, prekybos, reklamos sąlygų, maisto produktų ir jų taros kokybės kontrolės, taros ženklavimo tvarką;

13) bendrus geriamojo vandens kokybės reikalavimus, vandens valymo, nukenksminimo, kokybės gerinimo teisinius pagrindus;

14) narkotinių ir psichotropinių medžiagų, jų pirmtakų (prekursorių), alkoholio produktų, tabako ir jo gaminių gamybos, prekybos, importo, eksporto, licencijavimo, vartojimo kontrolės tvarką, alkoholinių gėrimų, tabako vartojimo mažinimo sistemą, alkoholinių gėrimų ir tabako reklamos ribojimo ar draudimo tvarką;

15) nuodų, kitų toksinių ir radioaktyviųjų medžiagų gamybos, prekybos, importo, eksporto, transportavimo, naudojimo sąlygas, darbų su jonizuojančio spinduliavimo šaltiniais reikalavimus, radiacinio saugumo užtikrinimo sąlygas ir kontrolės tvarką;

16) užkrečiamųjų ligų profilaktikos sistemą, šių ligų profilaktikos ir kontrolės organizavimo ir valdymo teisinius pagrindus;

17) visuomenės sveikatos monitoringo, visuomenės sveikatos ekspertizės sąlygas, jų organizavimo bei valdymo teisinius pagrindus;

18) kūno kultūros ir sporto organizavimo, valdymo, dopingo ir lyties kontrolės teisinius pagrindus;

19) psichikos sveikatos priežiūros sąlygas, jos organizavimo bei valdymo, šios priežiūros sąlygų kontrolės teisinius pagrindus;

20) invalidų medicininės ir socialinės reabilitacijos organizavimo teisinius pagrindus;

21) stomatologinės priežiūros, narkologinės priežiūros sąlygas, jų organizavimo bei valdymo teisinius pagrindus;

22) biomedicininį tyrimų etikos reikalavimus, jų laikymosi kontrolės tvarką bei atsakomybę už biomedicininį tyrimų etikos reikalavimų pažeidimus;

23) donoro kraujo paėmimo, kraujo produktų gamybos, žmogaus kraujo ir jo produktų transfuzijos sąlygas bei tvarką;

24) organų ar audinių paėmimo transplantacijai, jų panaudojimo transplantacijai, medicinos mokslo tyrimams, diagnostikai, gydymui pagrindus, sąlygas bei tvarką;

25) asmens terminalinių būklių ir mirties fakto nustatymo kriterijus, asmens atsisakymo dalies ar visų gyvybės pratęsimo paslaugų sąlygas, lavono patologoanatominio tyrimo (autopsijos) sąlygas ir tvarką;

26) farmacinės veiklos organizavimo ir valdymo teisinius pagrindus;

27) vaistų registravimo ir jų kokybės kontrolės tvarką;

28) sveikatos draudimo sistemą, privalomojo sveikatos draudimo lėšų surinkimo tvarką, savanoriškojo sveikatos draudimo teisinius pagrindus, apdraustųjų, draudėjų ir draudikų teises ir pareigas, sveikatos draudimo įstaigų steigimo ir veiklos tvarką, šių įstaigų teises ir pareigas;

29) atsakomybės už sveikatinimo veiklos įstatymų reikalavimų pažeidimus pagrindus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-414](#), 2001-06-28, Žin., 2001, Nr. 62-2225 (2001-07-18)

4 straipsnis. Sveikatinimo veiklos tikslai

Sveikatinimo veiklos tikslai:

- 1) mažinti atskirų visuomenės socialinių ir profesinių grupių atsilikimą nuo kitų visuomenės grupių pagal sveikatos būklės rodiklius, nepabloginant bendrojo gyventojų sveikatos lygio;
- 2) saugoti gyventojus nuo ligų, išvengiamos mirties ir invalidumo;
- 3) ilginti gyvenimo be ligų ir traumų laiką bei gerinti gyvenimo kokybę;
- 4) didinti gyvenimo ekonominį ir socialinį našumą.

5 straipsnis. Sveikatinimo veiklos reguliavimo principai

1. Šio įstatymo 1 ir 3 straipsniuose nurodytiems santykiams reguliuoti taikomi šie principai:

- 1) visapusė asmens ir visuomenės sveikatos sauga;
 - 2) asmens, visuomenės sveikatos bei valstybės interesų derinimas;
 - 3) asmens teisių turėti kuo geresnę sveikatą lygybė, nesvarbu, kokios jis būtų lyties, rasės, tautybės, pilietybės, socialinės padėties ir profesijos;
 - 4) asmens laisvė pasirinkti kuo geresnę sveikatos sąlygas;
 - 5) asmens sveikatos priežiūros priimtumas, prieinamumas ir tinkamumas;
 - 6) asmenų laisvė vienyti į visuomenines organizacijas, ginančias asmens ir visuomenės sveikatos interesus, ir valstybės parama šių organizacijų veiklos programoms;
 - 7) visuomenės informavimas visapusiškai teisingai ir laiku apie kuo geresnę sveikatos ugdymo sąlygas bei šių sąlygų reklama;
 - 8) visuomeninių organizacijų dalyvavimas valdant sveikatinimo veiklą ir tiesiogiai, ir per išrinktus savo atstovus;
 - 9) valstybės parama asmenims saugant, atgaunant ir stiprinant jų sveikatą;
 - 10) valstybės laiduojamos (nemokamos) sveikatos priežiūros nustatymas;
 - 11) visų sveikatinimo veiklos subjektų vykdoma visapusė pavojaus ir žalos asmens ir visuomenės sveikatai prevencija;
 - 12) valstybės skatinamos sveikatai naudingos ūkinė veikla ir iniciatyva.
2. Jeigu šio įstatymo 1 ir 3 straipsnyje nurodyti santykiai įstatymų nėra sureguliuoti ir jiems negalima pritaikyti panašius santykius reguliuojančių teisės normų nuostatų, tai sprendžiant kilusius ginčus taikomi šio straipsnio 1 dalyje išvardyti principai.

II SKYRIUS

LIETUVOS NACIONALINĖ SVEIKATOS SISTEMA

6 straipsnis. Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos sudarymo pagrindai

Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos sudarymo pagrindai yra:

- 1) bendras sveikatos reikalų tvarkymas Lietuvos Respublikoje;
- 2) socialinio teismo sveikatinimo veikloje užtikrinimas;
- 3) visų sveikatinimo veiklos išteklių integravimas į bendrą sistemą, jų planavimas ir naudojimas atsižvelgiant į nacionalinius sveikatinimo veiklos prioritetus;
- 4) asmens sveikatos priežiūros bei visuomenės sveikatos priežiūros integravimas į bendrą sistemą;
- 5) Lietuvos sveikatos programos, valstybės ir savivaldybių sveikatos programų įgyvendinimo užtikrinimas;
- 6) sveikatinimo veiklos tarpžinybinio koordinavimo užtikrinimas;
- 7) visuomenės dalyvavimo formuojant sveikatos politiką užtikrinimas.

7 straipsnis. Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos struktūra

Lietuvos nacionalinę sveikatos sistemą (toliau - LNSS) sudaro:

- 1) LNSS vykdomieji subjektai;
- 2) sveikatinimo veiklos valdymo subjektai;
- 3) LNSS ištekliai;
- 4) LNSS veikla ir teikiamos paslaugos.

8 straipsnis. LNSS vykdomieji subjektai

LNSS vykdomieji subjektai - tai sveikatos priežiūros ar farmacinės veiklos licencijas turinčios:

- 1) valstybės ir savivaldybių asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros biudžetinės ir viešosios įstaigos;
- 2) valstybės ir savivaldybių įmonės;
- 3) kitos įmonės bei įstaigos, įstatymų nustatyta tvarka sudariusios sutartis su Valstybine ar teritorinėmis ligonių kasomis arba kitais LNSS veiklos užsakovais - šių sutarčių galiojimo laikotarpiu.

9 straipsnis. Sveikatinimo veiklos valdymo subjektai

1. Sveikatinimo veiklos valdymo subjektai yra:

- 1) sveikatinimo veiklos valstybinio valdymo subjektai (Vyriausybė, ministerijos, kitos Vyriausybės įstaigos, apskričių viršininkai);
- 2) sveikatinimo veiklos koordinavimo institucijos;
- 3) sveikatinimo veiklos specialieji valdymo ir kontrolės subjektai;
- 4) savivaldos vykdomosios institucijos.

2. Sveikatinimo veiklos valdymo subjektai pagal kompetenciją šio ir kitų įstatymų bei teisės aktų nustatyta tvarka prižiūri kitų sveikatinimo veiklos vykdomųjų subjektų, nepriklausančių LNSS, sveikatinimo veiklą.

10 straipsnis. LNSS ištekčiai

1. LNSS ištekčiai yra:

- 1) LNSS valdymui laiduoti skirti materialiniai ištekčiai;
 - 2) LNSS vykdomųjų ir valdymo subjektų turtas;
 - 3) LNSS veiklai laiduoti skirti valstybės ir savivaldybių biudžeto ištekčiai;
 - 4) privalomojo sveikatos draudimo lėšos;
 - 5) kitas turtas, įstatymų priskirtas LNSS veiklai laiduoti;
 - 6) valstybės ir savivaldybių įstaigų, įmonių, turinčių asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros, farmacinės veiklos licenciją, specialistai ir kiti darbuotojai;
 - 7) asmens ir visuomenės sveikatos informacijos duomenų bankai.
2. LNSS išteklius reglamentuoja šis ir kiti įstatymai bei teisės aktai.
3. Į biudžetinių sveikatos priežiūros įstaigų turtą ir lėšas negali būti nukreiptas išieškojimas.

11 straipsnis. LNSS vykdomųjų subjektų veikla ir teikiamos paslaugos

1. LNSS vykdomųjų subjektų veiklai ir teikiamoms paslaugoms priskiriama:

- 1) asmens sveikatos priežiūra;
- 2) visuomenės sveikatos priežiūra;
- 3) farmacinė veikla;
- 4) LNSS vykdomųjų subjektų teikiamos kitos (mokamos) paslaugos, nepriskiriamos sveikatos priežiūros ir farmacinėms paslaugoms, tačiau reikalingos jų teikimui užtikrinti. Paslaugų kainas nustato paslaugas teikiančių įstaigų administracija.

2. LNSS vykdomieji subjektai pagal kompetenciją teikia šių rūšių sveikatos priežiūros paslaugas:

1) asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, už kurias jų gavėjai tiesiogiai nemoka sveikatos priežiūros įstaigoms, o jos apmokamos iš privalomojo sveikatos draudimo fondo, valstybės ar savivaldybių biudžetų ar savivaldybių sveikatos fondų lėšų;

2) mokamas asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, už kurias jų gavėjai (juridiniai ir fiziniai asmenys) privalo sumokėti. Šių paslaugų sąrašą, kainas, kainų indeksavimo ir paslaugų teikimo tvarką tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-2036](#), 2000 10 12, Žin., 2000, Nr. 92-2876 (2000 10 31)

12 straipsnis. LNSS veiklos organizavimo ir sveikatos priežiūros lygiai

1. LNSS veiklos organizavimo lygiai yra:

- 1) savivaldybių;
- 2) apskričių;
- 3) valstybės.

2. Sveikatos priežiūros lygiai yra:
 - 1) pirminis (pirminė sveikatos priežiūra);
 - 2) antrinis (antrinė sveikatos priežiūra);
 - 3) tretinis (tretinė sveikatos priežiūra).
3. Savivaldos vykdomosios institucijos organizuoja pirminę asmens ir visuomenės sveikatos priežiūrą. Pirminės sveikatos priežiūros organizavimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.
4. Savivaldos vykdomosios institucijos taip pat įgyvendina įstatymo deleguotą valstybės funkciją - organizuoja antrinę asmens sveikatos priežiūrą, kurios mastą ir profilius nustato Sveikatos apsaugos ministerija.
5. Apskričių viršininkai organizuoja Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyto masto ir profilių antrinę asmens ir visuomenės sveikatos priežiūrą.
6. Sveikatos apsaugos ministerija ir jai pavaldžios valstybės institucijos pagal kompetenciją organizuoja nustatyto masto asmens ir visuomenės sveikatos priežiūrą jai pavaldžiose LNSS įstaigose. Sveikatos priežiūros įstaigose, kurių steigėjos yra Krašto apsaugos ministerija arba Vidaus reikalų ministerija, nustatyto masto asmens sveikatos priežiūrą organizuoja atitinkamai Krašto apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija arba joms pavaldžios valstybės institucijos.
7. Tretinio LNSS sveikatos priežiūros organizavimo lygio įstaigos pirmine ir antrine sveikatos priežiūra gali verstis tik mokslo ir mokymo tikslais.
8. Sveikatos priežiūros mastą pagal LNSS veiklos organizavimo ir sveikatos priežiūros lygius nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

13 straipsnis. LNSS veiklos ir LNSS vykdomųjų subjektų teikiamų paslaugų užsakovai

1. LNSS veiklos ir teikiamų paslaugų užsakovai yra Vyriausybė, Sveikatos apsaugos ministerija, kitos valstybinės institucijos, apskričių viršininkai, savivaldybių tarybos, Valstybinė ir teritorinės ligonių kasos bei kitos LNSS ištekliais disponuojančios institucijos.
2. LNSS vykdomųjų subjektų kitos veiklos ir teikiamų paslaugų užsakovais gali būti ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys arba įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių.

II DALIS SVEIKATINIMO VEIKLA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

14 straipsnis. Sveikatinimo veiklos turinys

- Sveikatinimo veiklą sudaro:
- 1) asmens sveikatos priežiūra;
 - 2) visuomenės sveikatos priežiūra;
 - 3) farmacinė veikla;
 - 4) kita sveikatinimo veikla, kurios rūšis ir reikalavimus ją vykdančioms subjektams nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

15 straipsnis. Sveikatinimo veiklos būtiniosios sąlygos

1. Sveikatinimo veiklos Lietuvos Respublikoje būtiniosios sąlygos yra:
 - 1) teisė verstis tam tikrų rūšių sveikatinimo veikla įgijimas;
 - 2) asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros prieinamumas, priimtinumumas ir tinkamumas;
 - 3) asmens sutikimas gauti sveikatos priežiūros paslaugas, išskyrus įstatymų numatytus atvejus, kai tokios paslaugos gali būti suteiktos be jo sutikimo.
2. Sveikatinimo veikla apima tik Lietuvos Respublikos teritoriją, jeigu ko kita nenustato Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys.
3. Sveikatinimo veiklos būtinąsias sąlygas turi užtikrinti visi sveikatinimo veiklos subjektai.

16 straipsnis. Teisė verstis sveikatinimo veikla

1. Teisė verstis tam tikros rūšies sveikatos priežiūros praktika pripažįstama fiziniams asmenims, įstatymų nustatyta tvarka gavusiems licenciją ir sertifikatą. Teisė verstis tam tikros rūšies farmacinę praktika pripažįstama fiziniams asmenims, įstatymų nustatyta tvarka gavusiems leidimą.

2. Įmonės ir įstaigos teisę verstis sveikatos priežiūros veikla įgyja tik Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka gavusios licencijas.

3. Įmonės, įstaigos ir organizacijos įgyja teisę verstis farmacine veikla tik Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka gavusios licencijas. Farmacinė veikla vykdoma pagal Farmacinės veiklos įstatymą, kitus įstatymus bei teisės aktus.

4. Įmonės ir įstaigos gali būti akredituojamos sveikatos priežiūrai.

5. Fizinį asmenų, įmonių, įstaigų vykdoma sveikatos priežiūros ar farmacinė veikla neturint licencijos ar leidimo yra neteisėta.

6. Teisė verstis kita sveikatinimo veikla, kurios rūšis ir reikalavimus ja besiverčiantiems subjektams nustato Sveikatos apsaugos ministerija, pripažįstama tik toms įmonėms ir įstaigoms, kuriose dirba gydytojai ar kiti sveikatos priežiūros specialistai, šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka įgiję teisę tokiai veiklai. Fiziniai asmenys, kurie nėra sveikatos priežiūros specialistai ar neatitinka Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytų reikalavimų, neturi teisės verstis sveikatinimo veikla.

II SKYRIUS ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA

17 straipsnis. Prevencinės medicinos pagalbos turinys

Prevencinę medicinos pagalbą sudaro:

- 1) informacinės paslaugos ligų profilaktikos klausimais, kurias privalo teikti visi asmens sveikatos priežiūros specialistai;
- 2) atskirų asmenų grupių (atrankiniai) sveikatos patikrinimai;
- 3) užkrečiamųjų ligų imunoprofilaktika ir chemioprofilaktika;
- 4) profilaktiniai patikrinimai.

18 straipsnis. Profilaktiniai patikrinimai

1. Nustatytų profesijų darbuotojai bei nustatytuose darbuose, gamybos šakose ir baruose dirbantys asmenys prieš pradėdami profesinę veiklą ir jos metu privalo pasitikrinti sveikatą. Šių profesijų, darbų, gamybos šakų ir barų sąrašą, asmenų sveikatos tikrinimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

2. Sveikatos priežiūros įstaigos privalo per nustatytą laiką tikrinti nėščiujų, vaikų iki 16 metų, motinų, iki vaikai sukaks vieneri metai, ir kitų asmenų, kurių sąrašą nustato Sveikatos apsaugos ministerija, sveikatą.

3. Asmenų patikrinimo, izoliavimo, stebėjimo dėl užkrečiamųjų ligų tvarką ir sąlygas nustato Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas.

19 straipsnis. Būtinoji medicinos pagalba ir jos teikimo ypatumai

1. Būtinajai medicinos pagalbai priskiriama:

- 1) pirmoji medicinos pagalba;
- 2) institucinė (nestacionarinė ar stacionarinė) skubi medicinos pagalba.

2. Būtiniosios medicinos pagalbos mastą ir teikimo tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

3. Gelbstint asmenų, kuriems dėl nelaimingo atsitikimo, avarių, ekologinių ir gaivalinių nelaimių arba dėl ūmaus susirgimo yra būtina medicinos pagalba, gyvybę, pirmąją medicinos pagalbą privalo nedelsiant suteikti sveikatos priežiūros, farmacijos specialistai bei kiti asmenys, buvę kartu su nukentėjusiais ar ligoniais nelaimingų atsitikimų ar gyvybei pavojingo ūmaus susirgimo vietose. Sveikatos priežiūros, farmacijos specialistų bei kitų asmenų, privalančių suteikti pirmąją medicinos pagalbą, sąrašą ir kompetenciją nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

20 straipsnis. Diagnostikos ir gydymo priemonių taikymo ypatumai

1. Sveikatos priežiūros specialistai turi teisę pasirinkti Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka aprobuotas diagnostikos ir gydymo metodikas bei technologijas.

2. Sveikatos priežiūros specialistai gali panaudoti naujus, moksliskai pagrįstus, bet dar nustatyta tvarka neįregistruotus vaistus, neaprobuotus profilaktikos, diagnostikos ir gydymo metodus, medicinos aparatūrą ir instrumentus tik stengdamiesi pacientą išgydyti, išgelbėti ar pratęsti jo gyvybę. Šiuo atveju jie privalo gauti paciento, o jeigu jis yra nesąmoningos būsenos arba nepilnametis, - jo tėvų, artimųjų, globėjų ar jo atstovo, taip pat sveikatos priežiūros įstaigos medicinos etikos komisijos sutikimą.

Sutikimas turi būti patvirtintas raštu. Kai pacientas yra nesąmoningos būsenos ir kai nėra jokių žinių apie jo artimuosius, tėvus, globėjus ar jo atstovą, šios technologijos gali būti taikomos tik raštiškai pritarus ne mažiau kaip dviejų atitinkamos specialybės gydytojų konsiliumui bei sveikatos priežiūros įstaigos medicinos etikos komisijai.

3. Priverstinės hospitalizacijos, priverstinės diagnostikos bei priverstinio gydymo priemonių taikymas galimas tik įstatymų nustatytais pagrindais ir tvarka, kai yra reali grėsmė, kad šie asmenys veiksmais ar dėl savo sveikatos būklės gali padaryti žalą savo sveikatai, gyvybei arba aplinkinių asmenų sveikatai, gyvybei.

21 straipsnis. Žmogaus kraujo ir jo produktų transfuzija

Žmogaus kraujas transfuzijai ar kraujo produktų gamybai gali būti paimtas iš donoro tik šio laisva valia ir sutikimu. Su žmogaus kraujo paėmimu ir jo produktų gamyba, eksportu, importu bei transfuzija susijusius santykius reguliuoja Kraujo donorystės įstatymas.

22 straipsnis. Žmogaus kūno audinių ir organų panaudojimo ribojimas

1. Žmogaus kūno audiniai ar organai negali būti komercinių sandorių objektai.
2. Iš žmogaus kūno paimamų audinių ar organų panaudojimo sąlygas bei tvarką, audinių ar organų donorų teises nustato Žmogaus audinių ir organų donorystės ir transplantacijos įstatymas.

23 straipsnis. Medicininė rehabilitacija ir sanatorinis gydymas

Pacientų atrankos ir siuntimo į medicininės rehabilitacijos ir sanatorinio gydymo sveikatos priežiūros įstaigas sąlygas ir tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

24 straipsnis. Slauga

1. Slauga yra asmens sveikatos priežiūros dalis, apimanti sveikatos ugdymą, stiprinimą ir išsaugojimą, ligų ir rizikos veiksnių profilaktiką, sveikų ir sergančių asmenų fizinę, psichinę ir socialinę priežiūrą.

2. Slaugos paslaugos asmenims yra teikiamos sveikatos priežiūros, socialinės globos, kitose įstaigose (įmonėse) bei namuose, kur jie gyvena.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-414](#), 2001-06-28, *Žin.*, 2001, Nr. 62-2225 (2001-07-18)

25 straipsnis. Socialinės paslaugos atliekant asmens sveikatos priežiūrą

1. Socialinių paslaugų teikimas atliekant asmens sveikatos priežiūrą organizuojamas norint garantuoti pacientų, vaikų ir pagyvenusių žmonių, neįgalių asmenų, kitų rizikos grupėms priklausančių asmenų socialinį saugumą, jų psichikos sveikatos priežiūrą ir psichosocialinę rehabilitaciją. Socialines paslaugas teikia asmens sveikatos priežiūros įstaigų socialiniai darbuotojai.

2. Socialinių paslaugų teikimo sveikatos priežiūros įstaigose tvarką reglamentuoja įstatymai ir kiti teisės aktai.

3. Sveikatos priežiūros įstaigų socialinių darbuotojų veiklos sveikatos priežiūros įstaigose nuostatus tvirtina, jų rengimo bei kvalifikacijos kėlimo tvarką nustato Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Sveikatos apsaugos ministerija.

26 straipsnis. Laikinojo nedarbingumo ekspertizė

1. Laikinojo asmens nedarbingumo ekspertizę atlieka sveikatos priežiūros įstaigos gydytojai arba gydytojų konsultacinė komisija. Šios ekspertizės organizavimo ir atlikimo tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

2. Karių laikinojo nedarbingumo ekspertizės atlikimo tvarką nustato Krašto apsaugos ministerija, suderinusi su Sveikatos apsaugos ministerija.

27 straipsnis. Medicininė socialinė ir specializuotoji medicininė ekspertizė

1. Ilgalaikio ir pastovaus darbingumo netekimo atvejais medicininė socialinė ekspertizė atliekama Sveikatos apsaugos ministerijos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatyta tvarka.

2. Specializuotosios medicininės ekspertizės organizavimo ir atlikimo tvarką pagal kompetenciją nustato Sveikatos apsaugos ministerija arba Vidaus reikalų ministerija, arba Krašto apsaugos ministerija, suderinusios su Sveikatos apsaugos ministerija.

28 straipsnis. Teismo medicinos ekspertizė

Teismo medicinos ekspertizė atliekama pagal kvotos, tardymo organų ar prokuroro nutarimą, taip pat pagal teismo nutartį. Šios ekspertizės vykdomuosius subjektus, jos organizavimo ir atlikimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

29 straipsnis. Teismo psichiatrinė, teismo narkologinė ir teismo psichologinė ekspertizės

Teismo psichiatrinė, teismo narkologinė ir teismo psichologinė ekspertizės atliekamos pagal kvotos, tardymo organų ar prokuroro nutarimą, taip pat pagal teismo nutartį. Ekspertizes atlieka Valstybinė teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir jai pavaldžios sveikatos priežiūros įstaigos. Šių ekspertizių organizavimo ir atlikimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

30 straipsnis. Patologoanatominė ekspertizė

Patologoanatominė ekspertizė atliekama asmeniui mirus. Lavono patologoanatominio tyrimo (autopsijos) sąlygas ir tvarką reglamentuoja Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas ir kiti teisės aktai.

III SKYRIUS

VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA

31 straipsnis. Visuomenės sveikatos priežiūros visuotinumai

Vykdyti visuomenės sveikatos priežiūrą, kuria siekiama ugdyti sveikatą, užkirsti kelią vartojimui skirtų produktų, maisto, geriamojo vandens, gyvenamosios, darbo ir gamtinės aplinkos kokybės blogėjimui, užkirsti kelią ligoms ir traumoms, sumažinti sergamumą, yra visų juridinių ir fizinių asmenų pareiga.

32 straipsnis. Visuomenės sveikatos ugdymas ir stiprinimas

1. Visuomenės sveikatos ugdymo sąlygas ir tvarką nustato šis ir kiti įstatymai. Visuomenės sveikatos ugdymą sudaro:

- 1) sveikatos propaganda visuomenės informavimo priemonėse;
- 2) sveikatos žinių populiarinimas;
- 3) sveikatos mokymas;
- 4) šeimos planavimo konsultavimas.

2. Sveikatos propagandą, remiančią sveikatos politikos iniciatyvas, per Lietuvos nacionalinį radiją ir televiziją bei kitas visuomenės informavimo priemones iš valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų pagal kompetenciją organizuoja Sveikatos apsaugos ministerija, Vyriausybės kitos įstaigos, apskričių viršininkai, savivaldos vykdomosios institucijos.

3. Sveikatos mokymą sudaro savanoriško, privalomojo sveikatos mokymo ir kūno kultūros priemonių visuma.

4. Visuomenės sveikatos stiprinimo turinį nustato įstatymai ir kiti teisės aktai.

33 straipsnis. Visuomenės sveikatos sauga

1. Visuomenės sveikatos saugos pagrindą sudaro pavojaus ir žalos sveikatai ribojimo priemonių sistema darbo, gyvenamojoje bei gamtinėje aplinkoje.

2. Pavojaus ir žalos sveikatai prevencija ir ribojimas įgyvendinamas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka:

1) reglamentuojami darbo, gyvenamosios bei gamtinės aplinkos, maisto, geriamojo vandens, žaliavų, technikos bei įrangos ir kitų prekių, ūkinės ar kitokios veiklos nepavojingumo ir nekenksmingumo sveikatai rodikliai ir higienos reikalavimai;

2) licencijuojama ūkinė komercinė veikla;

3) licencijuojama juridinių ir fizinių asmenų, įmonių, neturinčių juridinio asmens teisių, asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros veikla;

4) nustatomos sanitarinės apsaugos zonos;

5) nustatomos sveikatai kenksmingų prekių gamybos kvotos;

6) atliekama visuomenės sveikatos saugos ekspertizė;

7) sustabdoma sveikatai kenksminga ar pavojinga ūkinė komercinė ar kitokia veikla;

8) taikomi individualūs akcizai sveikatai žalingoms prekėms, įrašytoms į Akcizų įstatymą, ir kitos įstatymų nustatytos ekonominio reguliavimo priemonės;

9) taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė už sveikatinimo veiklos teisės aktų pažeidimus.

3. Žaliavos, technika, įranga, statybinės medžiagos, gyvenamųjų patalpų interjero elementai, maistas, jo pakuotė, tara bei kitos prekės, geriamasis vanduo neturi sukelti jokios rizikos sveikatai arba gali kelti jai tik minimalią riziką. Darbo, gyvenamosios bei gamtinės aplinkos, ūkinės ar kitokios veiklos, vartojimui skirtų produktų nekenksmingumo ir nepavojingumo sveikatai reikalavimus nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

4. Įmonės bei asmenys, kurie verčiasi Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyto sąrašo ūkine komercine veikla, privalo turėti leidimą - higienos pasą.

5. Leidimo - higienos paso išdavimo tvarką bei atsisakymo jį išduoti pagrindus nustato Sveikatos apsaugos ministerija. Leidimus - higienos pasus išduoda Sveikatos apsaugos ministerijos įgaliotos valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos, taip pat įmonės, įstatymų nustatyta tvarka turinčios teisę atlikti visuomenės sveikatos saugos ekspertizę.

6. Visuomenės sveikatos kontrolės institucijos įstatymų nustatyta tvarka ir pagrindais turi teisę uždrausti, sustabdyti ar riboti ūkinę komercinę veiklą, prekių importą, jų realizavimą, paslaugų teikimą.

34 straipsnis. Ligų profilaktika ir kontrolė

1. Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės pagrindus bei tvarką nustato Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas.

2. Sveikatos priežiūros įstaigos, kitos įmonės ir įstaigos pagal kompetenciją privalo organizuoti neinfekcinių susirgimų bei traumų profilaktiką.

3. Neinfekcinių ligų profilaktikos ir kontrolės tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

4. Traumatizmo, kurį lemia transportas, profilaktikos priemonės ir turinį pagal kompetenciją nustato Susisiekimo, Sveikatos apsaugos, Vidaus reikalų ir kitos ministerijos.

5. Profesinių ligų ir nelaimingų atsitikimų darbe profilaktikos tvarką nustato Žmonių saugos darbe įstatymas, kiti įstatymai ir teisės aktai.

35 straipsnis. Ekstremalios visuomenės sveikatai situacijos

1. Ekstremali visuomenės sveikatai situacija - tokios visuomenės sveikatos raidos aplinkybės, kai aplinkos veiksnių poveikis lemia staigų:

1) grupinių ar masinių sveikatos pakenkimų pavojaus atsiradimą;

2) grupinių ar masinių gyventojų sveikatos pakenkimų atsiradimą.

2. Teritorija, kurioje staigiai atsiranda grupinių ar masinių sveikatos pakenkimų pavojus, Vyriausybės nutarimu yra skelbiama pavojaus visuomenės sveikatai rajonu.

3. Teritorija, kurioje pakenkiama gyventojų grupių ar didelės gyventojų dalies sveikata, Vyriausybės nutarimu yra skelbiama žalos visuomenės sveikatai rajonu.

4. Ekstremalių visuomenės sveikatai situacijų nustatymo kriterijus, ypatingų visuomenės sveikatai situacijų valdymo, kontrolės, neigiamų pasekmių visuomenės sveikatai ir ūkiui šalinimo priemonių bei jų finansavimo tvarką tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

36 straipsnis. Visuomenės sveikatos monitoringas ir ekspertizė

1. Informacijos apie visuomenės sveikatą viešumas negali būti ribojamas ir ji negali būti laikoma valstybine ar komercine paslaptimi.

2. Visuomenės sveikatai, jai darantiems poveikį veiksniams, šiam poveikiui stebėti, registruoti, kaupti apie tai informaciją Lietuvos Respublikoje vykdomas visuomenės sveikatos monitoringas.

3. Valstybinį visuomenės sveikatos monitoringą organizuoja ar įstatymo nustatyta tvarka vykdo valstybės valdymo, savivaldos vykdomosios institucijos, įstaigos ir įmonės.

4. Visuomenės sveikatos problemoms, visuomenės sveikatos monitoringo duomenims ir valdymo sprendimams įvertinti ir pagrįsti Lietuvos Respublikoje atliekama visuomenės sveikatos ekspertizė.

5. Įmonės ir įstaigos, kurios verčiasi ūkine komercine veikla, keliančia pavojų ar darančia žalą visuomenės sveikatai, privalo teisės aktų nustatyta tvarka organizuoti visuomenės sveikatos monitoringą ir visuomenės sveikatos ekspertizę savo lėšomis. Tokių įmonių ir įstaigų sąrašus tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija.

6. Visuomenės sveikatos monitoringo ir ekspertizės tvarką reglamentuoja įstatymai ir kiti teisės aktai.

37 straipsnis. Visuomenės sveikatos kontrolė

1. Visuomenės sveikatos kontrolės tvarką nustato įstatymai ir kiti teisės aktai. Visuomenės sveikatos kontrolės įgyvendinimą koordinuoja Sveikatos apsaugos ministerija.

2. Visuomenės sveikatos kontrolė yra:

1) valstybinė visuomenės sveikatos kontrolė;

2) savivaldybių visuomenės sveikatos kontrolė.

3. Valstybinės visuomenės sveikatos kontrolės rūšys yra:

1) valstybinė alkoholio kontrolė;

2) valstybinė tabako kontrolė;

3) valstybinė narkotinių, psichotropinių medžiagų ir jų pirmtakų (toliau - narkotikų) kontrolė;

4) valstybinė saugos darbe kontrolė (kiek tai susiję su darbo higienos norminių aktų laikymosi kontrole);

5) valstybinė veterinarijos kontrolė (kiek tai susiję su bendrų žmonėms ir gyvūnams užkrečiamųjų ligų epidemiologine priežiūra);

6) valstybinė aplinkos kontrolė (kiek tai susiję su aplinkos taršos, kenkiančios sveikatai, prevencija ir ribojimu);

7) valstybinė radiacinės saugos kontrolė;

8) valstybinė maisto ir ne maisto produktų saugos kontrolė;

9) valstybinė higienos kontrolė.

4. Savivaldybių visuomenės sveikatos kontrolė apima savivaldybių tarybų patvirtintų sanitarijos ir higienos taisyklių reikalavimų vykdymo kontrolę.

III DALIS

SVEIKATINIMO VEIKLOS VALSTYBINIS VALDYMAS

I SKYRIUS

SVEIKATINIMO VEIKLOS FINANSAVIMO IR EKONOMINIO REGULIAVIMO YPATYBĖS

38 straipsnis. LNSS vykdomųjų subjektų vykdomos sveikatos priežiūros finansavimo šaltiniai

1. LNSS vykdomųjų subjektų vykdomos sveikatos priežiūros ir teikiamų paslaugų finansavimo šaltiniai yra:

1) valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšos;

2) privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšos;

3) draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe ir susirgimų profesinėmis ligomis lėšos;

4) savanoriškojo sveikatos draudimo lėšos;

5) šio įstatymo reglamentuojamų sveikatos fondų lėšos;

6) lėšos už mokamas paslaugas;

7) palūkanos, mokamos už bankuose saugomas asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų lėšas.

2. LNSS vykdomųjų subjektų finansavimo iš privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų tvarką nustato Sveikatos draudimo įstatymas.

39 straipsnis. Neteko galios nuo 2002 m. spalio 23 d.

Straipsnio pakeitimai:

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

2002-07-11, Žin., 2002, Nr. 72-3080 (2002-07-17)

Nr. [IX-1110](#), 2002-10-01, Žin., 2002, Nr. 101-4490 (2002-10-23)

40 straipsnis. Privalomųjų valstybinių sveikatos programų finansavimas ir visuomeninių organizacijų sveikatos stiprinimo programų rėmimas

Privalomosios valstybinės sveikatos programos finansuojamos ir visuomeninių organizacijų sveikatos stiprinimo programos remiamos iš valstybės biudžeto lėšų, kurios numatomos Sveikatos

apsaugos ministerijai atskirai programai finansuoti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-2036](#), 2000 10 12, *Žin.*, 2000, Nr. 92-2876 (2000 10 31)

41 straipsnis. Savivaldybių sveikatos fondai

1. Tipinius savivaldybių sveikatos fondo nuostatus tvirtina Seimas. Savivaldybių sveikatos fondai sudaromi norint sukaupti lėšų savivaldybių visuomenės sveikatos programoms remti. Savivaldybės sveikatos fondą sudaro ir jo nuostatus, remdamasi Tipiniais savivaldybių sveikatos fondų nuostatais, tvirtina savivaldybės taryba.

2. Savivaldybių sveikatos fondų lėšų šaltiniai yra:

- 1) nustatyta savivaldybės biudžeto asignavimų dalis;
- 2) ne mažiau kaip 0,3 procento privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, atsižvelgiant į gyventojų skaičių;
- 3) savanoriškos fizinių ar juridinių asmenų įmokos;
- 4) palūkanos, mokamos už bankuose saugomas šio fondo lėšas;
- 5) ne mažesni kaip 20 procentų savivaldybių gamtos apsaugos fondo lėšų atskaitymai;
- 6) kitos teisėtai įgytos lėšos.

42 straipsnis. Įmonių, įstaigų, organizacijų, religinių bendruomenių ir bendrijų, kitų juridinių ir fizinių asmenų sveikatos fondai

1. Įmonės, įstaigos, išskyrus biudžetines įstaigas, organizacijos, religinės bendruomenės ir bendrijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys turi teisę sudaryti sveikatos fondus (toliau - įmonių sveikatos fondai), kurių lėšos naudojamos savivaldybių sveikatos programoms remti, įmonės, įstaigos ar organizacijos sveikatos saugos ar sveikatos stiprinimo programai finansuoti, įmonių darbuotojams savanorišku sveikatos draudimu apdrausti, įmonių, įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo higienos įvertinimo ir sergamumo tyrimo darbams vykdyti. Šių sveikatos fondų sudarymo bei jų lėšų naudojimo tvarka nustatoma pavyzdiniuose nuostatuose, kuriuos tvirtina Vyriausybės įgaliota institucija. Šio fondo išlaidų sąmatą tvirtina jo steigėjas (steigėjai).

2. Įmonių sveikatos fondų pajamas sudaro:

- 1) įmonės, įstaigos pelno (pajamų) dalis, pervedama į tos įmonės ar įstaigos sveikatos fondą;
- 2) juridinių ir fizinių asmenų savanoriškos įmokos;
- 3) palūkanos, mokamos už bankuose saugomas fondo lėšas;
- 4) kitos teisėtai įgytos lėšos.

43 straipsnis. Sveikatos santykių valstybinio reguliavimo ekonominės priemonės

Sveikatos santykiai reguliuojami taikant įstatymų, kitų teisės aktų reglamentuojamas ekonomines priemones:

- 1) mokesčius;
- 2) privalomojo sveikatos draudimo lėšas;
- 3) savanoriškojo sveikatos draudimo lėšas;
- 4) draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe ir susirgimų profesinėmis ligomis lėšas;
- 5) kitų rūšių draudimo įmokas;
- 6) valstybės biudžeto tikslines dotacijas;
- 7) lengvatines paskolas;
- 8) kainodaros politiką;
- 9) licencijas;
- 10) ekonomines sankcijas už sveikatinimo veiklos įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimus;
- 11) kitas ekonomines priemones.

44 straipsnis. Valstybės biudžeto tikslinių dotacijų skyrimo sveikatinimo veiklai remti prioritetai

1. Valstybės biudžeto tikslinių dotacijų skyrimo sveikatinimo veiklai remti prioritetai yra:

- 1) integracijos į Europos Sąjungą proceso užtikrinimas;
- 2) ekstremalių visuomenės sveikatai situacijų (epidemijų, gaivalinių nelaimių, ekologinių katastrofų) sukeltų neigiamų gyventojų sveikatai pasekmių šalinimas;
- 3) kiti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtinti prioritetai.

2. Konkrečius dotuojamus objektus ir sveikatinimo veiklos priemones nustato Vyriausybė Sveikatos apsaugos ministerijos teikimu.

45 straipsnis. Investicijos sveikatinimo veiklai ir jų skatinimas

1. Investicijomis sveikatinimo veiklai laikomas lėšų skyrimas ir naudojimas sveikatos priežiūros paslaugų asortimentui plėsti, naujoms sveikatos priežiūros technologijoms įsigyti ir įdiegti, valstybinėms ir savivaldybių sveikatos programoms įgyvendinti, sveikatos priežiūros prieinamumui ir tinkamumui gerinti, sveikatos informacinėms sistemoms kurti.

2. Investicijų sveikatinimo veiklai ekonominio skatinimo tvarką nustato įstatymai ir kiti teisės aktai.

46 straipsnis. Sveikatinimo veiklos planavimas

1. Seimas Vyriausybės teikimu tvirtina Lietuvos sveikatos programą, kurioje nurodomi sveikatinimo veiklos tikslai, valstybės siekiamo sveikatos lygio rodikliai ir sveikatinimo veiklos strategijos jiems pasiekti.

2. Lietuvos sveikatos programoje nustatytiems uždaviniams įgyvendinti Vyriausybė, ministerijos, kitos Vyriausybės įstaigos, apskričių viršininkai, savivaldybės organizuoja valstybės, apskričių (regionų) ir savivaldybių sveikatos programų ir įstatymų nustatytų planavimo dokumentų rengimą bei jų įgyvendinimą arba numato šių uždavinių įgyvendinimo priemones kitose socialinio ir ekonominio plėtojimo programose.

3. Sveikatos programų rengimo, finansavimo, įgyvendinimo ir kontrolės tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

II SKYRIUS

VALSTYBĖS LAIDUOJAMA (NEMOKAMA) IR SAVIVALDYBIŲ REMIAMA SVEIKATOS PRIEŽIŪRA IR JOS TEIKIMO TVARKA

47 straipsnis. Valstybės laiduojama (nemokama) sveikatos priežiūra

1. Valstybės laiduojamos (nemokamos) sveikatos priežiūros paslaugos apmokamos iš privalomojo sveikatos draudimo fondo, valstybės ar savivaldybių biudžetų, savivaldybių sveikatos fondų lėšų.

2. Valstybės laiduojamai (nemokamai) sveikatos priežiūrai priskiriama:

1) būtinoji medicinos pagalba;

2) Lietuvos Respublikos karių asmens sveikatos priežiūra;

3) papildomai per programas remiama policijos ir kitų vidaus reikalų pareigūnų asmens sveikatos priežiūra;

4) asmenų, sulaikytų policijos, esančių kardomojo kalnimo vietose, nuteistųjų bei pabėgėlių ir nelegalių migrantų asmens sveikatos priežiūra;

5) apdraustųjų privalomuoju sveikatos draudimu, nurodytų Sveikatos draudimo įstatyme, asmens sveikatos priežiūra;

6) asmenų, sergančių ligomis, kurių sąrašą tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija, galūnių, sąnarių, kitų organų protezavimas;

7) asmenų, sergančių tuberkulioze, lytiniu keliu plintančiomis ligomis, AIDS, užkrečiamosiomis, endokrininėmis, psichikos, onkologinėmis ligomis, priklausomybės nuo alkoholio sindromu, narkomanijomis, toksikomanijomis ir kitomis Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyto sąrašo ligomis, bei nėščiųjų asmens sveikatos priežiūra;

8) Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyto sąrašo vaistų ir medicinos pagalbos priemonių, kompensuojamų iš privalomojo sveikatos draudimo biudžeto, kompensavimas apdraustiesiems;

9) visuomenės sveikatos priežiūra pagal Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintą būtinųjų visuomenės sveikatos priežiūros priemonių ir paslaugų nomenklatūrą;

10) kraujo donorystė.

3. Valstybės laiduojamos sveikatos priežiūros mastai numatomi įvertinus gyventojų demografinius, sveikatos ir aplinkos kokybės rodiklius bei jų kitimo tendencijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-2036](#), 2000 10 12, Žin., 2000, Nr. 92-2876 (2000 10 31)

48 straipsnis. Savivaldybių remiama sveikatos priežiūra

Savivaldybės remia savo teritorijos gyventojų sveikatos priežiūrą ją papildomai finansuodamos iš savivaldybių biudžetų lėšų. Savivaldybių remiamai sveikatos priežiūrai priskiriama:

- 1) pirminio sveikatos priežiūros organizavimo lygio būtinoji medicinos pagalba;
- 2) nėščiąjų sveikatos priežiūra;
- 3) bedarbių, nedarbingų šeimos narių asmens sveikatos priežiūra;
- 4) vaikų iki 16 metų sveikatos priežiūra;
- 5) asmenų, kurių pajamos yra mažesnės už valstybės remiamas, sveikatos priežiūra;
- 6) našlaičių iki 18 metų sveikatos priežiūra;
- 7) I grupės invalidų sveikatos priežiūra;
- 8) nustatytų kategorijų asmenų dantų protezavimas;
- 9) kitos savivaldybės remiamos sveikatos priežiūros paslaugos, kurių sąrašą ir teikimo tvarką nustato savivaldybių tarybos.

49 straipsnis. Valstybės laiduojamų (nemokamų) asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo LNSS įstaigose tvarka

1. Teisę gauti valstybės laiduojamą (nemokamą) asmens sveikatos priežiūrą turi Lietuvos Respublikos, kitų valstybių piliečiai ir asmenys be pilietybės, nuolat gyvenantys Lietuvoje (toliau - nuolatiniai gyventojai). Būtinoji medicinos pagalba LNSS įstaigose teikiama nemokamai visiems nuolatiniais gyventojams, neatsižvelgiant į tai, ar jie apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu, taip pat neatsižvelgiant į paciento apsilankymų įstaigoje per kalendorinius metus skaičių ir jo gyvenamąją vietą. Užsienio šalių piliečiams, asmenims be pilietybės, nepriskiriamiems nuolatiniais gyventojams, LNSS įstaigos teikia būtinąją medicinos pagalbą Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka, jei kitaip nenustato Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys.

2. Valstybės laiduojamų (nemokamų) asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo LNSS įstaigose esminės sąlygos yra:

1) paciento kreipimasis dėl nemokamų paslaugų gavimo į pirminės sveikatos priežiūros gydytojus, kurių specialybių sąrašą nustato Sveikatos apsaugos ministerija;

2) paciento kreipimasis dėl nemokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų gavimo į antrinės ar tretinės sveikatos priežiūros įstaigas. Šiais atvejais pacientas privalo pateikti 1 punkte nurodytų gydytojų siuntimą.

3. Pacientas turi teisę pasirinkti Sveikatos apsaugos ministerijos ir Privalomojo sveikatos draudimo tarybos nustatyta tvarka LNSS pirminės sveikatos priežiūros įstaigą ir gydytoją, taip pat pagal šio straipsnio nustatytas sąlygas antrinės ar tretinės sveikatos priežiūros įstaigą ir gydytoją, kad suteiktų nemokamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas.

4. Šio straipsnio 2 dalyje išdėstytos sąlygos netaikomos pacientams, kurie kreipėsi į LNSS įstaigą dėl būtinosios medicinos pagalbos suteikimo.

5. Valstybės laiduojama (nemokama) asmens sveikatos priežiūra LNSS įstaigose teikiama nemokamai, už šios priežiūros paslaugas iš paciento negali būti reikalaujama papildomo mokesčio. Jei pacientai, turintys teisę į nemokamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, savo iniciatyva pasirenka brangiau kainuojančias paslaugas, medžiagas, procedūras, tai šių paslaugų, medžiagų, procedūrų faktinių kainų ir nemokamų paslaugų, medžiagų, procedūrų bazinių kainų skirtumą jie apmoka patys Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka. Jei pacientai, turintys teisę į nemokamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, savo iniciatyva pasirenka papildomas paslaugas ar procedūras, šių paslaugų ar procedūrų kainą jie apmoka patys.

6. LNSS įstaigos privalo teikti informaciją gyventojams apie nemokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų rūšis, jų teikimo mastą ir kainas.

III SKYRIUS

SVEIKATINIMO VEIKLOS VALSTYBINIO VALDYMO KITI YPATUMAI

50 straipsnis. Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų profesinės pareigos, teisės ir atsakomybė

1. Pagrindines profesines sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų pareigas, teises, jų praktikos ribojimo tvarką, atsakomybę už padarytą žalą sveikatai nustato Gydytojų medicinos praktikos, Farmacinės veiklos, Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės, Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymai, kiti įstatymai ir teisės aktai.

2. Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistai gali praktikuoti tik pagal įgytą specialybę, o įstatymų nustatytais atvejais - tik gavę licenciją. Specialybėms registruoti sudaromas sveikatos priežiūros ir farmacijos specialybių registras, kurio tvarkytojas yra Sveikatos apsaugos ministerija.

3. Sveikatos priežiūros įstaigų specialistai, dirbantys valstybės ar savivaldybių sveikatos priežiūros įstaigose, turi teisę privačiai praktikuoti tik už šių įstaigų ribų.

51 straipsnis. Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų profesinis tobulinimasis ir jo finansavimas

1. Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų profesiniu tobulinimusi rūpinasi sveikatos priežiūros ir farmacinės veiklos įstaigos, įmonės, jų steigėjai bei profesinės sveikatos priežiūros ir farmacinės veiklos specialistų organizacijos. Šių specialistų rengimo ir profesinio tobulinimosi užsakovai yra Sveikatos apsaugos ministerija ir Švietimo ir mokslo ministerija.

2. Sveikatos priežiūros bei farmacijos specialistų kvalifikacijos kėlimo tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija, derindama su profesinėmis sveikatos priežiūros ir farmacinės veiklos specialistų organizacijomis.

3. Valstybės ir savivaldybių sveikatos priežiūros įstaigų specialistų kvalifikacijos kėlimo ir persikvalifikavimo išlaidos Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka ir sąlygomis yra padengiamos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų, jeigu šių išlaidų kitų padengimo šaltinių nenustato kiti įstatymai.

4. Kitų sveikatos priežiūros ir farmacijos įstaigų ir įmonių specialistų kvalifikacijos kėlimo, persikvalifikavimo ir profesinio tobulinimosi išlaidos padengiamos iš šių įstaigų ir įmonių ar pačių specialistų lėšų.

52 straipsnis. Asmens sveikatos informacijos viešumo ribojimas

1. Asmens sveikatos informacijos viešumas yra ribojamas norint užtikrinti asmens privataus gyvenimo ir jo asmens sveikatos paslapties neliečiamumą.

2. Draudžiama skelbti visuomenės informavimo priemonėse informaciją apie asmens sveikatą be raštiško jo sutikimo. Informacijos apie asmens sveikatą kompiuteriuose apsauga privalo garantuoti jos konfidencialumą.

3. Asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros specialistams draudžiama, išskyrus įstatymuose numatytus atvejus, pažeisti asmens privataus gyvenimo ar asmens sveikatos informacijos, kuri sudaro asmens sveikatos paslaptį ir kurią jie sužinojo eidami profesines pareigas, konfidencialumą.

4. Asmens sveikatos paslapties kriterijus nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

53 straipsnis. Medicininis ir visuomenės sveikatos priežiūros auditas

1. Kiekvienos asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos, įmonės, turinčios teisę vykdyti asmens ar visuomenės sveikatos priežiūrą, administracija privalo organizuoti lokalinį medicininį ar visuomenės sveikatos priežiūros auditą Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka.

2. Asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų ir įmonių, kurios verčiasi asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros veikla, valstybinį medicininį ar visuomenės sveikatos priežiūros auditą pagal kompetenciją atlieka Sveikatos apsaugos ministerijos įgaliota institucija.

54 straipsnis. Asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros technologijų įvertinimas

1. Draudžiama naudoti neįvertintas ar neapčiuohtas asmens sveikatos ir visuomenės sveikatos priežiūros technologijas, išskyrus įstatymų numatytais atvejais.

2. Asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros technologijų įvertinimo ir aprobavimo tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

55 straipsnis. Sveikatinimo veiklos mokslinių tyrimų organizavimo ir finansavimo ypatumai

1. Iš valstybės biudžeto finansuojamų biomediciniū ir visuomenės sveikatos tyrimų prioritetus nustato, tyrimus užsako, finansuoja ir jų kontrolę vykdo Sveikatos apsaugos ministerija. Biomediciniū ir visuomenės sveikatos tyrimų užsakovais gali būti ir kiti šiuos tyrimus inicijuojantys, finansuojantys, kontroliuojantys ir atsakingi už biomedicininio tyrimo vykdymą, jo pasekmes bei duomenų paskelbimą juridiniai, fiziniai asmenys ir įmonės, neturinčios juridinio asmens teisiū.

2. Draudžiama atlikti biomediciniū tyrimus be Lietuvos bioetikos komiteto leidimo. Biomediciniū tyrimų etikos reikalavimus ir jų kontrolės tvarką nustato įstatymai ir kiti teisės aktai.

3. Sveikatos priežiūrai skirtos valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšos gali būti naudojamos ir sveikatinimo veiklos moksliniams taikomiesiems tyrimams finansuoti. Sveikatinimo veiklos moksliniams fundamentiniams tyrimams finansuoti naudojamos mokslui ir techninei pažangai skirtos valstybės biudžeto lėšos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1672](#), 00.05.11, Žin., 2000, Nr.44-1245 (00.05.31)

56 straipsnis. Sveikatos priežiūros rėmimo iš sveikatos programoms skirtų lėšų tvarka

Gyventojų grupių, kurių sveikatai daro didelę įtaką sveikatos rizikos faktoriai, išskyrus sveikatos rizikos faktorius, kuriuos lemia žalingi įpročiai, asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros išlaidos Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka gali būti padengiamos iš valstybinių, savivaldybių sveikatos programoms skirtų lėšų.

57 straipsnis. Prekių, gaminių ir paslaugų, galinčių daryti įtaką sveikatai, reklamos ribojimas ar draudimas

1. Lietuvos Respublikoje ribojama arba draudžiama prekių, gaminių bei paslaugų, galinčių daryti kenksmingą įtaką sveikatai, reklama. Tokių prekių, gaminių ir paslaugų reklamos ribojimo ar draudimo tvarką nustato įstatymai ir kiti teisės aktai.

2. Tabako ir jo gaminių reklama Lietuvos Respublikoje draudžiama. Alkoholio produktų ir alkoholinių gėrimų reklama ribojama ar draudžiama Alkoholio kontrolės įstatymo nustatyta tvarka.

3. Vaistų reklamos ribojimo ypatumus nustato Farmacinės veiklos įstatymas.

58 straipsnis. Sveikatinimo veiklos sutartys ir jų sąlygos

1. Sveikatinimo veiklos sutartys sudaromos valstybės ar savivaldybių ir kitų subjektų sveikatos programoms vykdyti bei sveikatos priežiūros paslaugoms teikti. Sveikatinimo veiklos sutartys sudaromos raštu. Kiekvienoje sveikatinimo veiklos sutartyje šalys privalo suldyti dėl šių sąlygų:

1) teikiamų sveikatinimo paslaugų rūšių, jų nomenklatūros, teikimo masto ir terminų;

2) paslaugoms apmokėti reikalingų išlaidų padengimo;

3) sveikatinimo veiklos sutarties pakeitimo, papildymo ir nutraukimo tvarkos;

4) paslaugų tinkamumo ir organizacinio bei teritorinio prieinamumo reikalavimų, jeigu teisės aktuose šie reikalavimai nėra nustatyti;

5) netesybų dėl sutarties įsipareigojimų netinkamo vykdymo, nevykdymo ar jos vienašalio nutraukimo, įskaitant netesybas už nustatytų sveikatos priežiūros būtinųjų sąlygų reikalavimų nesilaikymą;

6) sutarties įsipareigojimų vykdymo ir jų kontrolės, tvarkos bei terminų;

7) kitų sąlygų, nustatomų šalių susitarimu.

59 straipsnis. Normatyvinių dokumentų privalomumas

1. Ūkinės komercinės veiklos sąlygos, gyvenamoji ir darbo aplinka, žaliava, gaminiai, importuojamos ir realizuojamos prekės ir paslaugos turi atitikti visuomenės sveikatos saugos, užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės bei farmacinės veiklos normatyvinių dokumentų reikalavimus.

2. Normatyviniai dokumentai, reglamentuojantys visuomenės sveikatos saugos, užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės bei farmacinės veiklos reikalavimus, tampa privalomi įmonėms, įstaigoms ir fiziniams asmenims, patvirtinus juos Sveikatos apsaugos ministerijos teisės aktais, ir įsigalioja kitą dieną po jų paskelbimo "Valstybės žiniuose", jeigu pačiuose teisės aktuose nenustatoma vėlesnė jų įsigaliojimo data.

IV DALIS

SVEIKATINIMO VEIKLOS VALDYMO, KOORDINAVIMO IR KONTROLĖS SUBJEKTAI BEI JŲ KOMPETENCIJA

I SKYRIUS

SVEIKATINIMO VEIKLOS VALDYMO SUBJEKTAI IR JŲ KOMPETENCIJA

60 straipsnis. Vyriausybės pagrindiniai įgaliojimai sveikatinimo veiklai valdyti

Vyriausybė tvarko sveikatinimo reikalus ir reguliuoja sveikatinimo veiklą:

- 1) tvirtina ir užtikrina valstybinių sveikatos programų įgyvendinimą;
- 2) nustato ministerijų, Vyriausybės įstaigų ar kitų valstybės institucijų kompetenciją sveikatinimo veiklos klausimais;
- 3) užtikrina tarpžinybinės sveikatinimo veiklos koordinavimą valstybinio lygiu;
- 4) rengia ir teikia Seimui svarstyti sveikatinimo veiklos įstatymų ir kitų teisės aktų projektus;
- 5) pagal kompetenciją rengia ir priima teisės aktus kitais sveikatinimo veiklos reguliavimo klausimais;
- 6) steigia valstybines tarnybas ir inspekcijas ar kitas valstybės institucijas ir vykdo jų steigėjo funkcijas;
- 7) rūpinasi, kad Lietuvos valstybės sienos ir teritorija būtų apsaugotos nuo užkrečiamųjų ligų įvežimo, jų paplitimo;
- 8) vykdo kitas sveikatinimo veiklos valdymo funkcijas, kurias Vyriausybei paveda Lietuvos Respublikos Konstitucija, šis ir kiti įstatymai.

61 straipsnis. Sveikatos apsaugos ministerijos pagrindiniai įgaliojimai sveikatinimo reikalams tvarkyti

1. Sveikatos apsaugos ministerija:
 - 1) steigia, reorganizuoja, likviduoja jos pavaldumui priskirtas įstaigas ir valdymo institucijas;
 - 2) analizuoja gyventojų sveikatos būklę ir jos raidos prognozę, prisideda nustatant sveikatinimo veiklos tikslus, valstybės siekiamo sveikatos lygio rodiklius ir įgyvendinant Lietuvos sveikatos programą;
 - 3) rengia valstybines sveikatos programas;
 - 4) Vyriausybės pavedimu kartu su savivaldybėmis nustato pirminės sveikatos priežiūros plėtojimo pagrindines kryptis;
 - 5) organizuoja akreditavimą sveikatos priežiūrai ir jos licencijavimą bei prižiūri visų nuosavybės rūšių asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros subjektų veiklą;
 - 6) vykdo farmacinės veiklos licencijavimą, išskyrus farmacinės veiklos licencijavimą veterinarijoje;
 - 7) rengia ir priima pagal kompetenciją teisės aktus sveikatinimo veiklos rūšių, išvardytų šiame straipsnyje, įgyvendinimo klausimais.
2. Sveikatos apsaugos ministerija tvarko ir kitus sveikatinimo veiklos reikalus kartu su kitomis ministerijomis bei vykdo kitas valstybinio reguliavimo funkcijas, numatytas šiame įstatyme, kituose įstatymuose ir teisės aktuose, ministerijos nuostatuose.

62 straipsnis. Bendroji ministerijų, Vyriausybės įstaigų kompetencija sveikatinimo reikalų klausimais

1. Ministerijos, kitos Vyriausybės įstaigos pagal kompetenciją:
 - 1) sustabdo, riboja ūkinių subjektų veiklą, kenkiančią sveikatai bei aplinkai, kai pažeidžiami sveikatos priežiūros ar aplinkos apsaugos teisės aktų reikalavimai;
 - 2) skelbia visuomenei ūkinės ir kitokios veiklos, galinčios turėti kenksmingą poveikį sveikatai, projektus, planus ir programas;
 - 3) laiku informuoja gyventojus apie sveikatos rizikos laipsnį gyvenamojoje ir darbo aplinkoje;
 - 4) riboja potencialiai pavojingas sveikatai darbinės veiklos rūšis;
 - 5) remia žmonių išsilavinimo, kultūros ir informuotumo lygio kėlimą, siekdamas daryti teigiamą įtaką žmonių elgesiui, susijusiam su sveiko gyvenimo būdo formavimu;
 - 6) organizuoja sveikatos propagandą per visuomenės informavimo priemones;
 - 7) draudžia ar riboja sveikatai kenksmingų prekių, vartojimo reikmenų reklamą;
 - 8) draudžia ar riboja sveikatai kenksmingų prekių, produkcijos gamybą, paslaugų teikimą, importą, prekybą tokiomis prekėmis ir jų vartojimą;
 - 9) prisideda prie aplinkos kokybės atkūrimo ir palaikymo;
 - 10) organizuoja priemonių, skirtų atkurti ir palaikyti nustatytą maisto produktų, geriamojo vandens kokybę, įgyvendinimą;
 - 11) organizuoja veiklą, kad būtų pašalintos visuomenės sveikatai ypatingos situacijos pasekmės žmonių sveikatai ir gyvybei;
 - 12) plėtoja ir optimizuoja valstybinių sveikatos priežiūros įstaigų, tarnybų bei valstybinių farmacijos įmonių tinklą;

13) kontroliuoja, kaip juridiniai ir fiziniai asmenys laikosi Sveikatos priežiūros įstatymų, vykdo sveikatos priežiūros standartizacijos norminių dokumentų reikalavimus;

14) teikia pasiūlymus Vyriausybei, kaip įstatymais nustatyti fizinių ir juridinių asmenų atsakomybę už sveikatinimo veiklos teisės aktų pažeidimus, už padarytą žalą sveikatai ir aplinkai;

15) plėtoja sveikatinimo veiklos mokslinius tyrimus ir studijas;

16) plėtoja tarptautinį bendradarbiavimą sveikatinimo veiklos srityje.

2. Ministerijų ir kitų Vyriausybės įstaigų specialiąją kompetenciją sveikatinimo veiklos valdymo klausimais nustato Vyriausybė.

63 straipsnis. Savivaldybės tarybos kompetencija sveikatinimo veiklos valdymo klausimais

Savivaldybės taryba:

1) tvirtina pirminės sveikatos priežiūros plėtojimo programą, kitas savivaldybės kompleksines ir tikslines sveikatos programas ir kontroliuoja jų įgyvendinimą;

2) tvirtina savivaldybės biudžeto lėšas sveikatinimo veiklai ir jų panaudojimo apyskaitą;

3) tvirtina savivaldybės valdybos (mero) sudarytas sveikatinimo veiklos sutartis;

4) pagal kompetenciją tvirtina sanitarijos ir higienos taisykles, už kurių pažeidimus taikoma administracinė atsakomybė;

5) sudaro savivaldybės sveikatos fondą, tvirtina jo lėšų panaudojimo apyskaitą ir kontroliuoja jų naudojimą;

6) sudaro bendruomenės sveikatos tarybą, skiria jos pirmininką ir tvirtina šios tarybos nuostatus;

7) steigia, reorganizuoja ar likviduoja pirminės sveikatos priežiūros įstaigas, farmacijos įmones ir vykdo jų steigėjos funkcijas;

8) valdo jos pavaldumui priskirtas antrinio lygio sveikatos priežiūros įstaigas;

9) nustato savivaldybės reguliavimo sričiai priskirtų įstaigų įgaliojimus saugant ir stiprinant gyventojų sveikatą;

10) atšaukia prieštaraujančius įstatymams ar savivaldybės tarybos sprendimams savivaldybės valdybos, mero sprendimus ir potvarkius, komitetų, komisijų, bendruomenės sveikatos tarybos sudarytų padalinių sprendimus sveikatinimo veiklos klausimais;

11) vykdo įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytus kitus sveikatinimo veiklos įgaliojimus.

64 straipsnis. Savivaldybės mero ar savivaldybės valdybos kompetencija sveikatinimo veiklos klausimais

Savivaldybės meras ar savivaldybės valdyba:

1) organizuoja Lietuvos sveikatos programas, valstybinių sveikatos programų įgyvendinimą, savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros plėtojimo programos, kitų savivaldybės kompleksinių ir tikslių sveikatos programų projektų rengimą ir savivaldybės tarybos patvirtintų programų, sveikatinimo veiklos įstatymų, kitų teisės aktų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje;

2) pagal kompetenciją užtikrina valstybės laiduojamą ir savivaldybės remiamą sveikatos priežiūrą savivaldybės teritorijoje;

3) organizuoja pirminę sveikatos priežiūrą ir vykdo valstybės deleguotą funkciją – organizuoja antrinę sveikatos priežiūrą;

4) organizuoja savivaldybės tarybos patvirtintų sanitarijos ir higienos taisyklių laikymosi kontrolę savivaldybės teritorijoje;

5) šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka sudaro sveikatinimo veiklos sutartis, teikia jas tvirtinti savivaldybės tarybai ir kontroliuoja, kaip jų laikomasi;

6) vykdo savivaldybės nuosavybei priklausančių pirminės sveikatos priežiūros įstaigų projektavimo, statybos, kapitalinio remonto užsakovo funkcijas;

7) organizuoja savivaldybei pavaldžių pirminės sveikatos priežiūros įstaigų medicininį ir visuomenės sveikatos priežiūros auditą;

8) organizuoja pacientų teisių įgyvendinimo priežiūrą pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros įstaigose;

9) įstatymų numatytais pagrindais neleidžia įmonėms verstis ūkine komercine veikla, nustatyta tvarka atšaukia juridiniams ir fiziniams asmenims išduotas šios veiklos licencijas;

10) organizuoja alkoholio ir tabako reklamos išorinėse reklamos priemonėse ribojimo ir draudimų laikymosi kontrolę;

11) vykdo įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytus kitus sveikatinimo veiklos įgaliojimus.

65 straipsnis. Savivaldybės gydytojas ir jo kompetencijos sveikatinimo veiklos reikalų klausimais nustatymas

1. Savivaldybės gydytojais konkurso tvarka skiriami sveikatos priežiūros specialistai, atitinkantys Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytus kvalifikacinius reikalavimus.
2. Savivaldybės gydytojas vadovauja savivaldybės sveikatinimo veiklos padaliniui, kurio tarnautojų etatų skaičių nustato savivaldybės taryba.
3. Pavyzdinius savivaldybės gydytojo nuostatus tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

66 straipsnis. Apskritis gydytojas ir jo kompetencija sveikatinimo veiklos klausimais

1. Apskritis gydytoją skiria ir atleidžia apskrities viršininkas, suderinęs su sveikatos apsaugos ministru.
2. Apskritis gydytojas:
 - 1) prižiūri sveikatinimo veiklos įstatymų, kitų teisės aktų, Lietuvos sveikatos programos ir valstybinių sveikatos programų įgyvendinimą ir remia savivaldybių sveikatos programų įgyvendinimą apskrityje;
 - 2) apibendrina sveikatos santykių valstybinio reguliavimo priemonių taikymo praktiką apskrityje ir rengia pasiūlymus Valstybinei sveikatos reikalų komisijai dėl šių priemonių rengimo bei tobulinimo;
 - 3) derina su apskrities administracija ir Sveikatos apsaugos ministerija antrinio lygio asmens sveikatos priežiūros įstaigų steigimo, reorganizavimo ar likvidavimo klausimus;
 - 4) prižiūri, kaip apskrities administracija atlieka antrinio lygio sveikatos priežiūros statybos, kapitalinio remonto ir užsakovo funkcijas;
 - 5) prižiūri antrinio lygio asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklą;
 - 6) organizuoja pacientų teisių įgyvendinimo priežiūrą antrinio lygio sveikatos priežiūros įstaigose;
 - 7) vykdo įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytus kitus sveikatinimo veiklos įgaliojimus.
3. Apskritis gydytojas savo funkcijoms įgyvendinti turi specialistų ir pagalbinį personalą, kurių etatų struktūrą ir skaičių nustato apskrities viršininkas, neviršydamas nustatyto darbo užmokesčio fondo. Prie apskrities gydytojo sudaroma visuomeninė konsultacinė taryba sveikatos priežiūros paslaugų teikimui apskrityje racionalizuoti.
4. Pavyzdinius apskrities gydytojo nuostatus tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

II SKYRIUS

SVEIKATINIMO VEIKLOS KOORDINAVIMO SUBJEKTAI

67 straipsnis. Nacionalinė sveikatos taryba

1. Nacionalinė sveikatos taryba - tai Seimui atskaitinga sveikatos politikos koordinavimo institucija. Nacionalinė sveikatos taryba sudaroma ir veikia pagal Seimo patvirtintus nuostatus. Nacionalinę sveikatos tarybą sudaro: 1/3 Lietuvos savivaldybių asociacijos deleguotų savivaldybių bendruomenių sveikatos tarybų atstovų, 1/3 visuomeninių organizacijų, ginančių visuomenės sveikatos interesus, atstovų, 1/3 visuomenės sveikatos priežiūros specialistų. Nacionalinės sveikatos tarybos veikla yra finansuojama iš valstybės biudžeto.
2. Nacionalinė sveikatos taryba koordinuoja:
 - 1) sveikatos ugdymo politiką;
 - 2) alkoholio kontrolės politiką;
 - 3) tabako kontrolės politiką;
 - 4) narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės ir narkomanijos prevencijos politiką;
 - 5) visuomenės sveikatos saugos politiką;
 - 6) ligų profilaktikos ir kontrolės politiką.
3. Nacionalinė sveikatos taryba teikia išvadas dėl valstybės siekiamo sveikatos lygio rodiklių, sveikatinimo veiklos tikslų, Lietuvos sveikatos programos bei kitų valstybinių sveikatos programų, pagal kompetenciją koordinuoja Lietuvos sveikatos programos įgyvendinimą, rengia ir kasmet teikia Seimui pranešimą apie gyventojų sveikatos ir sveikatos politikos formavimo ir įgyvendinimo būklę, vykdo šio ir kitų įstatymų bei tarybos nuostatų jai priskirtas kitas funkcijas.
4. Nacionalinė sveikatos taryba turi teisę:

- 1) gauti iš Vyriausybės, ministerijų, kitų Vyriausybės įstaigų, savivaldybių valdymo organų, įmonių, įstaigų, organizacijų teisės aktų, programų projektus, kitą informaciją, reikalingą šiame įstatyme ir Tarybos nuostatuose numatytoms funkcijoms vykdyti;
- 2) pagal kompetenciją atlikti įstatymų, kitų teisės aktų, socialinio ir ekonominio plėtojimo programų projektų ekspertizę ir teikti šių programų rengėjams savo išvadas;
- 3) pagal kompetenciją teikti konsultacijas Seimui, Vyriausybei, ministerijoms, kitoms Vyriausybės įstaigoms;
- 4) sudaryti ekspertų komisijas Tarybos funkcijoms įgyvendinti.

67⁽¹⁾ straipsnis. Valstybinė psichikos sveikatos komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

1. Valstybinė psichikos sveikatos komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau - VPSK) yra psichikos sveikatos politikos koordinavimo institucija, įgyvendinanti tarpdisciplininį požiūrį į psichikos sveikatą.

2. VPSK analizuoja visuomenės moralinės aplinkos ir propaguojamų vertybinių nuostatų įtaką gyventojų psichikos sveikatai.

3. VPSK analizuoja Lietuvos gyventojų psichikos sveikatos būklę, valstybės raidos ir valstybėje vykdomų švietimo, socialinių bei ekonominių permainų įtaką gyventojų psichikos sveikatai ir apie tai informuoja Vyriausybę, Seimą ir visuomenę.

4. VPSK koordinuoja tarpžinybinį bendradarbiavimą psichikos sveikatos politikos srityje ir teikia pasiūlymus valstybės valdymo ir vietos savivaldos institucijoms, įstaigoms, organizacijoms dėl visuomenės psichologinės darnos gerinimo, gyventojų psichikos sveikatos išsaugojimo ir grąžinimo priemonių planavimo bei įgyvendinimo.

5. VPSK sudaro ir jos nuostatus tvirtina Vyriausybė. Šios komisijos veikla finansuojama iš valstybės biudžeto.

6. VPSK sudarymo tvarką, funkcijas ir teises reglamentuoja šis įstatymas, Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas ir šios komisijos nuostatai.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-1462](#), 99.12.02, Žin., 1999, Nr.108-3128 (99.12.22)

68 straipsnis. Valstybinė sveikatos reikalų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

1. Valstybinė sveikatos reikalų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės yra institucija, koordinuojanti sveikatos politikos priemonių planavimą ir įgyvendinimą ministerijose, kitose Vyriausybės įstaigose, sveikatinimo veiklos įstatymų ir kitų teisės aktų įgyvendinimą.

2. Valstybinę sveikatos reikalų komisiją prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudaro ir jos nuostatus tvirtina Vyriausybė. Valstybinės sveikatos reikalų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės veikla finansuojama iš valstybės biudžeto.

3. Valstybinė sveikatos reikalų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės:

1) koordinuoja sveikatos politikos formavimą ministerijose ir kitose Vyriausybės įstaigose;

2) teikia išvadas dėl Vyriausybės sprendimų projektų sveikatos politikos klausimais.

3) teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl ministerijų ir kitų Vyriausybės įstaigų specialiosios kompetencijos sveikatinimo srityje nustatymo;

4) vykdo kitas jos nuostatuose numatytas funkcijas.

4. Valstybinė sveikatos reikalų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės turi teisę:

1) gauti iš Vyriausybės, ministerijų, kitų Vyriausybės įstaigų, savivaldybių valdymo organų, įmonių, įstaigų, organizacijų įstatymų, kitų teisės aktų, programų projektus bei kitą informaciją, reikalingą šiame įstatyme ir komisijos nuostatuose numatytoms funkcijoms vykdyti;

2) pagal kompetenciją atlikti įstatymų, kitų teisės aktų, socialinio ir ekonominio plėtojimo programų projektų ekspertizę ir teikti šių programų rengėjams ekspertizės išvadas;

3) pagal kompetenciją teikti siūlymus ministerijoms, kitoms Vyriausybės įstaigoms, apskričių viršininkams, savivaldos vykdomosioms institucijoms;

4) dalyvauti svarstant sveikatos politikos klausimus Vyriausybėje, savivaldos vykdomosiose institucijose, apskričių administracijose, ministerijose, kitose Vyriausybės įstaigose;

5) sudaryti laikinas ar nuolatines ekspertų ar kitų specialistų grupes komisijos kompetencijai priskirtiems uždaviniams spręsti.

69 straipsnis. Savivaldybės bendruomenės sveikatos taryba

1. Savivaldybės bendruomenės sveikatos taryba - tai savarankiška sveikatinimo veiklos koordinavimo institucija prie savivaldybės tarybos. Savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybą sudaro ir jos nuostatus tvirtina savivaldybės taryba. Savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybą sudaro: 1/3 savivaldybės paskirtų asmenų, 1/3 savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų atstovų, 1/3 visuomeninių organizacijų, ginančių visuomenės sveikatos interesus, atstovų. Savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos veiklos programa yra finansuojama iš savivaldybės biudžeto.

2. Savivaldybės bendruomenės sveikatos taryba koordinuoja savivaldybės teritorijoje sveikatos ugdymo, alkoholio, tabako ir narkotikų kontrolės, visuomenės sveikatos saugos ir sveikatos stiprinimo, ligų profilaktikos priemonių rengimą ir įgyvendinimą, nustato savivaldybės sveikatos fondo lėšų naudojimo prioritetus, teikia savivaldybės tarybai tvirtinti šio fondo sąmatos projektą bei vykdo kitas funkcijas, priskirtas pagal šį ir kitus įstatymus bei jos nuostatus.

3. Savivaldybės bendruomenės sveikatos taryba turi teisę:

1) gauti iš savivaldybės valdymo institucijų, savivaldybės teritorijoje esančių įmonių, įstaigų, organizacijų informaciją, reikalingą šiame įstatyme ir jos nuostatuose numatytoms funkcijoms vykdyti;

2) pagal kompetenciją teikti siūlymus savivaldybės tarybai, savivaldos vykdomosioms institucijoms.

III SKYRIUS

SVEIKATINIMO VEIKLOS SPECIALIEJI VALDYMO IR KONTROLĖS SUBJEKTAI

70 straipsnis. Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

1. Valstybinę tabako ir alkoholio kontrolės tarnybą prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės steigia ir jos nuostatus tvirtina Vyriausybė. Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba yra juridinis asmuo. Jos veikla finansuojama iš valstybės biudžeto.

2. Valstybinė tabako ir alkoholio kontrolės tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės:

1) licencijuoja alkoholio, tabako gamybą, prekybą, importą;

2) kontroliuoja, kaip ūkiniai subjektai laikosi Tabako kontrolės ir Alkoholio kontrolės įstatymų;

3) kontroliuoja, kaip visuomenės informavimo priemonėse laikomasi tabako ir alkoholio reklamos ribojimo ir draudimo;

4) vykdo kitas įstatymų, tarnybos nuostatų nustatytas funkcijas.

71 straipsnis. Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos

1. Valstybinę visuomenės sveikatos priežiūros tarnybą prie Sveikatos apsaugos ministerijos steigia ir jos nuostatus tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija. Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba yra juridinis asmuo.

2. Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos koordinuoja jai pavaldžių įstaigų vykdomą valstybinį visuomenės sveikatos monitoringą, valstybinę visuomenės sveikatos ekspertizę, visuomenės sveikatos saugos ekspertizę, atlieka visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo, kokybės (tinkamumo) ir efektyvumo kontrolę, vykdo sveikatos priežiūros, švietimo, socialinės globos ir rūpybos įstaigų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę ir kitas funkcijas, nustatytas jos nuostatuose.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1799](#), 00.07.04, Žin., 2000, Nr.61-1810 (00.07.26)

72 straipsnis. Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos

1. Valstybinę vaistų kontrolės tarnybą prie Sveikatos apsaugos ministerijos steigia ir jos nuostatus tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija. Ši tarnyba yra juridinis asmuo. Jos veikla finansuojama iš valstybės biudžeto.

2. Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos:

1) registruoja vaistus;

2) kontroliuoja vaistų ir vaistinių medžiagų kokybę;

3) kontroliuoja farmacinę veiklą;

- 4) vykdo farmacinės veiklos monitoringą (informacijos apie vaistus, jų gamybą, importą, prekybą, eksportą rinkimas, kaupimas, apdorojimas ir platinimas);
- 5) vykdo įstatymų, tarnybos nuostatų nustatytas kitas funkcijas.

73 straipsnis. Teismo medicinos institutas

1. Teismo medicinos institutas yra valstybės mokslo įstaiga. Jo veikla finansuojama iš valstybės biudžeto. Instituto nuostatus tvirtina Vyriausybė.
2. Teismo medicinos institutas :
 - 1) kvotos, tardymo ir teismo pavedimu atlieka teismo medicinos ekspertizes ir tyrimus;
 - 2) diegia naujas teismo medicinos ekspertizės rūšis ir metodikas, plėtoja teismo medicinos mokslą;
 - 3) dalyvauja rengiant ir tobulinant teismo medicinos ekspertus;
 - 4) vykdo kitas šiame ir kituose įstatymuose, teisės aktuose bei instituto nuostatuose numatytas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1944](#), 00.09.19, *Žin.*, 2000, Nr.85-2580 (00.10.11)

74 straipsnis. Valstybinė teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos

1. Valstybinę teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnybą prie Sveikatos apsaugos ministerijos steigia ir jos nuostatus tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija. Ši tarnyba yra juridinis asmuo. Jos veikla finansuojama iš valstybės biudžeto.
2. Valstybinė teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos:
 - 1) atlieka kvotos, tardymo ir teismo pavedimu teismo medicinos, teismo psichiatrines, teismo narkologines ir teismo psichologines ekspertizes;
 - 2) vykdo kitas įstatymų ir šios tarnybos nuostatų nustatytas funkcijas.

75 straipsnis. Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūrai tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos

1. Valstybinę akreditavimo sveikatos priežiūrai tarnybą prie Sveikatos apsaugos ministerijos steigia ir jos nuostatus tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija. Ši tarnyba yra juridinis asmuo. Jos veikla yra finansuojama iš valstybės biudžeto.
2. Valstybinė akreditavimo tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos:
 - 1) licencijuoja ir akredituoja įmones ir įstaigas sveikatos priežiūros veiklai;
 - 2) registruoja sveikatos priežiūros įstaigas Valstybiniame sveikatos priežiūros įstaigų registre;
 - 3) kartu su kitomis institucijomis rengia sveikatos priežiūros veiklą reglamentuojančius normatyvinius dokumentus;
 - 4) teisės aktų nustatyta tvarka vykdo Sveikatos apsaugos ministerijos įgaliotos institucijos valdymo funkcijas medicinos prietaisų atitikties įvertinimo srityje;
 - 5) vykdo įstatymų ir šios tarnybos nuostatų numatytas kitas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1365](#), 2003-03-13, *Žin.*, 2003, Nr. 32-1312 (2003-04-02)

76 straipsnis. Valstybinė ir teritorinės ligonių kasos

Valstybinė ir teritorinės ligonių kasos pagal kompetenciją užtikrina nustatytų rūšių asmens sveikatos priežiūros paslaugų apmokėjimą, kontroliuoja jų kiekį ir kokybę, atlieka privalomojo sveikatos draudimo lėšų naudojimo finansinę bei ekonominę analizę, teikia lėšas valstybės ir savivaldybių fondams, vykdo įstatymų ir ligonių kasų nuostatų nustatytas funkcijas.

77 straipsnis. Valstybinė sveikatos priežiūros tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos bei Karo medicinos tarnybos valdyba prie Krašto apsaugos ministerijos

1. Valstybinę sveikatos priežiūros tarnybą prie Vidaus reikalų ministerijos steigia ir jos nuostatus tvirtina Vidaus reikalų ministerija. Ši tarnyba yra juridinis asmuo. Jos veikla finansuojama iš valstybės biudžeto.
2. Karo medicinos tarnybos valdybą prie Krašto apsaugos ministerijos steigia ir jos nuostatus tvirtina Krašto apsaugos ministerija. Ši tarnyba yra juridinis asmuo. Jos veikla finansuojama iš valstybės biudžeto.

3. Valstybinė sveikatos priežiūros tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos bei Karo medicinos tarnyba prie Krašto apsaugos ministerijos :

- 1) įgyvendina šio bei kitų įstatymų Vidaus reikalų ministerijos bei Krašto apsaugos ministerijos specialiajai kompetencijai priskiriamą sveikatos priežiūros veiklą;
- 2) vykdo įstatymų ir šių tarnybų nuostatuose numatytas kitas funkcijas.

78 straipsnis. Neteko galios nuo 2000 m. liepos 26 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1799](#), 00.07.04, Žin., 2000, Nr.61-1810 (00.07.26)

79 straipsnis. Valstybinė medicininio audito inspekcija prie Sveikatos apsaugos ministerijos

1. Valstybinę medicininio audito inspekciją prie Sveikatos apsaugos ministerijos steigia ir jos veiklos nuostatus tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija. Ši inspekcija yra juridinis asmuo. Jos veikla yra finansuojama iš valstybės biudžeto.

2. Valstybinė medicininio audito inspekcija prie Sveikatos apsaugos ministerijos:

- 1) atlieka asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo, kokybės (tinkamumo) ir ekonominio efektyvumo kontrolę;
- 2) kontroliuoja, kaip fiziniai ir juridiniai asmenys laikosi standartizacijos norminių dokumentų reikalavimų sveikatos priežiūros kokybės klausimais;
- 3) vykdo įstatymų ir šios inspekcijos nuostatų nustatytas kitas funkcijas.

80 straipsnis. Lietuvos bioetikos komitetas

1. Lietuvos bioetikos komitetą steigia, jo sudėtį ir veiklos nuostatus tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija. Lietuvos bioetikos komitetas yra juridinis asmuo. Jo veikla finansuojama iš valstybės biudžeto.

2. Lietuvos bioetikos komitetas :

- 1) analizuoja bioetikos problemas ir konsultuoja valstybės bei vietos savivaldos institucijas, įstaigas, organizacijas šiais klausimais, teikia išvadas bei pasiūlymus dėl bioetikos klausimus reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų projektų;
- 2) išduoda leidimus biomedicininiam tyrimams ir atlieka etinę šių tyrimų priežiūrą;
- 3) kasmet atsiskaito Sveikatos apsaugos ministerijai už savo veiklą ir teikia pasiūlymus dėl bioetikos problemų sprendimo;
- 4) kontroliuoja, ar asmens ir visuomenės sveikatos priežiūra atitinka medicinos etikos reikalavimus, ir prižiūri, kaip juridiniai asmenys laikosi bioetikos reikalavimų;
- 5) teikia metodinę paramą ir konsultuoja sveikatos priežiūros įstaigų medicinos etikos komisijas ir kitas bioetikos institucijas jų veiklos klausimais;
- 6) pagal savo kompetenciją atstovauja Lietuvai tarptautinėse organizacijose;
- 7) atlieka kitas jo nuostatuose nustatytas funkcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1672](#), 00.05.11, Žin., 2000, Nr.44-1245 (00.05.31)

81 straipsnis. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų medicinos etikos komisijos

1. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų medicinos etikos komisijos prižiūri, kaip asmens sveikatos priežiūros specialistai laikosi medicinos etikos reikalavimų.

2. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų medicinos etikos komisijos sudaromos ir veikia pagal Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus pavyzdinius nuostatus.

82 straipsnis. Savivaldybių sanitarijos inspekcija

1. Savivaldybių sanitarijos inspekcija yra specializuotas savivaldybės administracijos padalinys, kontroliuojantis, kaip laikomasi sanitarijos reikalavimų savivaldybės teritorijoje.

2. Savivaldybių sanitarijos inspekcijos uždavinius, kompetenciją, struktūrą, jos pareigūnų teises ir pareigas, sanitarinės kontrolės turinį ir tvarką reglamentuoja nuostatai, kuriuos tvirtina Vyriausybė Sveikatos apsaugos ministerijos teikimu.

83 straipsnis. Kitų sveikatinimo veiklos valdymo ir kontrolės institucijų kompetencija

sveikatinimo veiklos klausimais

Kitų sveikatinimo veiklos valdymo ir kontrolės institucijų (Valstybinės veterinarijos tarnybos, Valstybinės darbo inspekcijos ir kt.) kompetenciją sveikatinimo veiklos klausimais nustato įstatymai, kiti teisės aktai bei šių institucijų nuostatai.

V DALIS

ASMENŲ IR ŪKIO SUBJEKTŲ TEISĖS IR PAREIGOS SVEIKATINIMO VEIKLOJE

84 straipsnis. Lietuvos Respublikos gyventojų teisės sveikatinimo veikloje

Lietuvos Respublikos gyventojai turi teisę:

- 1) turėti sveiką, saugią fizinę ir socialinę aplinką bei gauti informaciją apie pavojų sveikatai šioje aplinkoje;
- 2) gauti sveikatai saugias vartojimui skirtas žaliavas, gaminius, prekes ir paslaugas;
- 3) gauti informaciją apie sveikatos priežiūros įstaigas bei jų teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas;
- 4) gauti informaciją apie savo sveikatą bei teisę į šios informacijos konfidencialumą;
- 5) gauti įstatymų ir teisės aktų numatytą sveikatos priežiūrą;
- 6) nustatyta tvarka pasirinkti sveikatos priežiūros specialistą, sveikatos priežiūros įstaigą, sveikatos priežiūros rūšį arba jų atsisakyti, išskyrus įstatymuose numatytus atvejus;
- 7) gauti valstybės laiduojamą (nemokamą) ir savivaldybių remiamą sveikatos priežiūrą šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

85 straipsnis. Lietuvos Respublikos gyventojų pareigos sveikatinimo veikloje

Lietuvos Respublikos gyventojai privalo:

- 1) rūpintis savo sveikata;
- 2) rūpintis savo nepilnamečių vaikų (įvaikių, globotinių) sveikata;
- 3) rūpintis savo tėvų sveikata;
- 4) nepažeisti kitų asmenų sveikatos teisių;
- 5) nekenkti aplinkai;
- 6) mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas, kurias nustato Sveikatos draudimo įstatymas.

86 straipsnis. Lietuvos Respublikoje veikiančių įmonių ir įstaigų teisės sveikatinimo veikloje

1. Lietuvos Respublikoje veikiančios įmonės ir įstaigos turi teisę:

- 1) šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka sudaryti sveikatinimo veiklos sutartis;
 - 2) šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka steigti sveikatos fondus;
 - 3) įstatymų nustatyta tvarka steigti asmens ar visuomenės sveikatos priežiūros įstaigas, įkurti savo padalinius, atliekančius sveikatos priežiūrą;
 - 4) organizuoti sveikatos programų rengimą ir finansuoti jų įgyvendinimą iš savo įsteigtų sveikatos fondų ar kitų teisėtai įgytų lėšų.
2. Įmonės ir įstaigos gali turėti ir kitų teisių, jeigu jos neprieštarauja šiam ir kitiems įstatymams bei steigimo dokumentams.

87 straipsnis. Lietuvos Respublikoje veikiančių įmonių ir įstaigų pareigos sveikatinimo veikloje

1. Lietuvos Respublikoje veikiančios įmonės ir įstaigos privalo:

- 1) vykdyti sveikatos priežiūros standartizacijos norminių dokumentų reikalavimus;
- 2) laiku informuoti sveikatos priežiūros įstaigas, tarnybas, gyventojus apie pavojų sveikatai, kurį lemia jų veikla, gaminama produkcija, realizuojamos prekės;
- 3) sudaryti sveikas ir saugias darbo sąlygas;
- 4) užkirsti kelią kylančiam pavojui aplinkai, riboti pavojų ir žalą aplinkai;
- 5) saugoti žmones nuo per maistą ir geriamąjį vandenį plintančių užkrečiamųjų ligų, invazijų, taip pat apsinuodijimų maistu, įgyvendinti užkrečiamųjų ligų plitimą ribojančias priemones;
- 6) nustatyta tvarka ir atvejais organizuoti ir apmokėti visuomenės sveikatos monitoringą ir visuomenės sveikatos ekspertizę;
- 7) organizuoti darbuotojų sveikatos priežiūrą.

2. Įmonės ir įstaigos gali turėti ir kitų pareigų, jeigu jos neprieštarauja šiam ir kitiems įstatymams.

3. Įmonių ir įstaigų teisių įgyvendinimas ir pareigų sveikatinimo veikloje vykdymas neturi pažeisti kitų fizinių ir juridinių asmenų teisių.

VI DALIS

ATSAKOMYBĖ UŽ SVEIKATINIMO VEIKLOS TEISĖS NORMŲ PAŽEIDIMUS

88 straipsnis. Padarytos žalos sveikatai atlyginimas

Juridiniai ir fiziniai asmenys, savo veikimu ar neveikimu padarę žalos žmonių sveikatai, privalo atlyginti nuostolius, atsiradusius dėl sveikatos pakenkimo, o nukentėjusiajam mirus - atlyginti žalą jo šeimai ir kitiems asmenims. Nuostoliai, atsiradę dėl sveikatos pakenkimo ar gyvybės atėmimo, apskaičiuojami pagal Vyriausybės patvirtintus žalos sveikatai apskaičiavimo dydžius ir metodikas, jeigu kitaip nenustato įstatymai, ir, esant ginčui, išieškomi teismine tvarka. Žalos atlyginimo tvarką nustato Civilinis kodeksas, kiti teisės aktai.

89 straipsnis. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir įmonių civilinės atsakomybės draudimas

1. Asmens sveikatos priežiūros įmonės ir įstaigos privalo drausti savo civilinę atsakomybę dėl žalos, padarytos pacientų sveikatai vykdant asmens sveikatos priežiūrą.

2. Asmens sveikatos priežiūros įmonių ir įstaigų civilinės atsakomybės dėl žalos, padarytos pacientų sveikatai, vykdant asmens sveikatos priežiūrą, draudimo tvarką reglamentuoja Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo, Draudimo įstatymas, kiti įstatymai bei teisės aktai.

90 straipsnis. Prievolė atlyginti valstybinių tarnybų, valstybinių inspekcijų, sveikatos priežiūros įstaigų ir kitų juridinių asmenų išlaidas, atsiradusias dėl neteisėta veika padarytos žalos sveikatai

Juridiniai ir fiziniai asmenys, neteisėta veika padarę žalos žmonių sveikatai, privalo įstatymų nustatyta tvarka atlyginti sveikatos priežiūros įstaigų, valstybinių tarnybų ar valstybinių inspekcijų, kitų juridinių asmenų dėl to turėtas išlaidas.

91 straipsnis. Moralinės žalos atlyginimas

1. Asmenys, pažeidę sveikatos priežiūros priimtino reikalavimus, asmens sveikatos informacijos konfidencialumą (asmens medicininę paslaptį), privalo atlyginti asmeniui padarytą moralinę žalą.

2. Teismas, nustatydamas moralinės (neturtinės) žalos, išreikštos pinigais, dydį, atsižvelgia į žalą padariusio asmens turtinę padėtį, teisės pažeidimo sunkumo laipsnį, teisės pažeidimo pasekmes ir kitas aplinkybes, tačiau kiekvienu atveju šis dydis negali viršyti 500 minimalių mėnesinių atlyginimų.

92 straipsnis. Atsakomybė už neteisėtą vertimąsi sveikatinimo veikla

Už neteisėtą vertimąsi sveikatinimo veikla ar jos neteisėtą vykdymą fiziniai ir juridiniai asmenys atsako įstatymų nustatyta tvarka.

93 straipsnis. Ekonominių sankcijų taikymas

Įmonėms už visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktų pažeidimus yra taikomos ekonominės sankcijos pagal Ekonominių sankcijų už visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktų pažeidimus įstatymą.

VII DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

94 straipsnis. Lietuvos Respublikos tarptautinio bendradarbiavimo sveikatinimo veiklos srityje pagrindiniai principai

Lietuvos Respublika, bendradarbiaudama su kitomis valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis sveikatinimo veiklos srityje, turi vadovautis šiais principais:

1) užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos įmonės ir įstaigos savo ūkine komercine veikla nepadarytų žalos kitų valstybių teritorijoje gyvenantiems asmenims;

- 2) teikti suinteresuotoms šalims objektyvią ir patikimą sveikatos informaciją;
- 3) aktyviai siekti Pasaulio sveikatos organizacijos priimtų sveikatos strategijų įgyvendinimo;
- 4) bendradarbiauti likviduojant ekologinių katastrofų, avarijų ir gaivalinių nelaimių neigiamas pasekmes visuomenės sveikatai.

95 straipsnis. Sveikatos sistemos įstatymas ir tarptautinės sutartys

Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėje sutartyje nustatyti kitokie reikalavimai nei nustato šis įstatymas, taikomos tarptautinės sutarties nuostatos.”

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [I-1557](#), 96.09.25, Žin., 1996, Nr.102-2315 (96.10.23)
LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 90 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMAS
2.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-280](#), 97.06.19, Žin., 1997, Nr.64-1507 (97.07.04)
LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 90, 113 IR 119 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS
3.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-373](#), 97.07.02, Žin., 1997, Nr.67-1661 (97.07.16)
LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 83 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS
4.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-946](#), 98.12.01, Žin., 1998, Nr.112-3099 (98.12.23)
LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS
Nauja įstatymo redakcija
5.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1462](#), 99.12.02, Žin., 1999, Nr.108-3128 (99.12.22)
SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO PAPILDYMO 67(1) STRAIPSNIU ĮSTATYMAS
6.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1672](#), 00.05.11, Žin., 2000, Nr.44-1245 (00.05.31)
SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 55 IR 80 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS
7.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1799](#), 00.07.04, Žin., 2000, Nr.61-1810 (00.07.26)
SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 71 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR 78 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMAS
- 8.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1944](#), 00.09.19, Žin., 2000, Nr.85-2580 (00.10.11)
SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 73 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

9.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-2036](#), 2000 10 12, Žin., 2000, Nr. 92-2876 (2000 10 31)
SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 2, 11, 40 IR 47 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

10.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-414](#), 2001-06-28, Žin., 2001, Nr. 62-2225 (2001-07-18)
SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 3 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

11.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-1110](#), 2002-10-01, Žin., 2002, Nr. 101-4490 (2002-10-23)
SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 39 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS
ĮSTATYMAS

12.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-1365](#), 2003-03-13, Žin., 2003, Nr. 32-1312 (2003-04-02)
SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 75 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMAS

*** Pabaiga ***

KONSTITUCINIO TEISMO NUTARIMAI:

1.
Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)
2002-07-11, Žin., 2002, Nr. 72-3080 (2002-07-17)
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO 39 STRAIPSNIO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS MOKSLO IR ŠVIETIMO ILGALAIKIO FINANSAVIMO ĮSTATYMO 1, 2 IR 3
STRAIPSNIŲ, LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETO SANDAROS ĮSTATYMO 18 STRAIPSNIO 2
DALIES IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO STATUTO 172 STRAIPSNIO 1 DALIES ATITIKTIES
LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2003-04-03)
autrap@lrs.lt